

درس اول

۱. تاریخ نگاری سنتی دوره ی معاصر ادامه ی چه شیوه ای بوده است؟ این نوع تاریخ نگاری ادامه و استمرار وقایع نگاری ها و مجلس نویسی های دوره ی صفوی و ما قبل آن بوده است.
۲. مورخان تاریخ نگاری سنتی دوره ی معاصر چه ویژگی هایی داشتند؟ این دسته از مورخان اغلب اهل شعر و ادب بودند و آثارشان با خصوصیات ادبی تألیف شده است.
۳. ویژگی های تاریخ نویسی سنتی ایران چه بود؟ ۱- تأکید بر تاریخ سیاسی و نظامی و شرح طولانی جنگ ها و فتوحات ۲- بی توجهی به زندگی اجتماعی و حیات فرهنگی و اقتصادی ۳- بی توجهی به علل و نتایج رویدادها و تحولات تاریخی مردم ۴- رواج روحیه ی تملق و چاپلوسی ۵- تأکید بر مصنوع و متکلف نویسی و پرهیز از ساده نویسی ۶- بی توجهی به سنجش و نقد منابع.
۴. شیوه ی تاریخ نگاری دوران افشاریه و زندیه استمرار چه دوره ای بود؟ تاریخ نویسی عصر صفویان بود.
۵. نمونه هایی از منابع دوره ی افشاریه و زندیه را نام ببرید؟ میرزا مهدی خان استرآبادی مورخ دربار نادرشاه افشار در کتاب های جهانگشای نادری و درّه نادره به شرح فتوحات نادر و ستایش وی می پردازد. میرزا محمد صادق موسوی نویسنده تاریخ گیتی گشا، تاریخ زندیه را با اسلوبی مصنوع و دشوار و با تملق گویی شاهان زند نوشت.
۶. زمینه های پیدایش تاریخ نگاری نوین ایران چگونه فراهم شد؟ ۱- جنگ های ایران و روسیه در دوران پادشاهی فتحعلی شاه قاجار، چشم و گوش زمامداران و نخبگان ایران را به دنیای غرب جلب کرد. آنان با مقایسه ی وضعیت ایران و غرب در جست و جوی درک علت پیشرفت جوامع غربی و دلیل عقب ماندگی جامعه ی ایران برآمدند ۲- از زمان عباس میرزا (ولیعهد فتحعلی شاه) ترجمه ی آثار اروپایی به آرامی آغاز شد و سپس با تأسیس مدرسه ی دارالفنون و ایجاد دارالطباعه ی دولتی و دارالترجمه ی همایونی در زمان ناصرالدین شاه گسترش یافت. محمد حسن خان اعتمادالسلطنه از مورخان مشهور عصر قاجار یکی از چهره های برجسته فرهنگی این دوره بود که به ریاست دارالترجمه ی همایونی برگزیده شد. در دوره ی ریاست او آثار فراوانی توسط وی و دیگر مترجمان به فارسی ترجمه شد ۳- نوشته های تاریخی بخش قابل توجهی از نخستین آثار ترجمه شده از زبان های اروپایی به زبان فارسی را تشکیل می دادند و ترجمه ی آن ها تأثیر بسزایی در آشنایی نویسندگان و مورخان ایرانی با بینش و روش مورخان اروپایی داشت ۴- با گسترش فعالیت علمی شرق شناسان، کتیبه های بیستون و طاق بستان رمزگشایی شد و اطلاعات دقیق و جدید درباره ی تاریخ ایران به دست آمد.
۷. چه عاملی زمینه ی تحولی عمیق و اساسی را در تاریخ نگاری سنتی ایران فراهم آورد؟ گسترش کشفیات باستان شناسی در ایران و قرار دادن منابع نوینی پیش روی مورخان.
۸. از زمان چه کسی ترجمه ی آثار اروپایی به آرامی آغاز شد؟ عباس میرزا (ولیعهد فتحعلی شاه)
۹. ترجمه ی آثار اروپایی در دوره ی ناصرالدین شاه چگونه گسترش یافت؟ با تأسیس مدرسه ی دارالفنون و ایجاد دارالطباعه ی دولتی و دارالترجمه ی همایونی.
۱۰. کدام عامل تأثیر بسزایی در آشنایی نویسندگان و مورخان ایرانی با بینش و روش مورخان اروپایی داشت؟ نوشته های تاریخی بخش قابل توجهی از نخستین آثار ترجمه شده از زبان های اروپایی به زبان فارسی را تشکیل می دادند و ترجمه ی آن ها تأثیر بسزایی داشت.
۱۱. کدام یک از مورخان دوره ی قاجار منتقد جنبه هایی از ویژگی های تاریخ نویسی سنتی شدند؟ ۱- خاوری شیرازی ۲- میرزا محمد جعفر خورموجی ۳- محمد حسن خان اعتمادالسلطنه.
۱۲. پیشگام انتقاد به تملق و متکلف نویسی تاریخ نویسی سنتی که بود؟ خاوری شیرازی مورخ مشهور زمان فتحعلی شاه و نویسنده ی تاریخ ذوالقرنین است. او به ساده نویسی، حقیقت نویسی و مختصر نویسی علاقه نشان داد و به نکوهش تملق گویی پرداخت. وی می نویسد: «تاریخ نگار را هم لازم است که راست گفتاری پیشه کند ... فرشته را دیو نخواند و دیو را فرشته نداند».
۱۳. نخستین کسی که واقعیت قتل امیر کبیر را بازتاب داده است که بود؟ میرزا محمد جعفر خورموجی از مورخان عصر ناصری و مؤلف کتاب حقایق الاخبار ناصری.

مجموعه سوالات تشریحی تاریخ (۳) دوازدهم انسانی از درس ۱ تا ۶ - تهیه کننده: مهران زنگنه سرگروه تاریخ ایزده - مهر ماه ۱۳۹۷

۱۴. کدام نویسنده ی عصر قاجار با آگاهی از روش و بینش تاریخ نگاری اروپایی گام های بلندی را در حوزه تاریخ نویسی عصر قاجار برداشت؟ اعتمادالسلطنه.
۱۵. چه کسی را می توان نماینده شاخص تاریخ نگاری جدید در دوره قاجار قلمداد کرد؟ محمد حسن خان اعتمادالسلطنه.
۱۶. اعتمادالسلطنه در کدام اثر خود امیر کبیر را ستایش می کند؟ صدرالتواریخ.
۱۷. چرا میرزا فتحعلی خان آخوندزاده در رساله ی ایراد، شیوه تاریخ نویسی رضا قلی خان هدایت مورد انتقاد قرار داد؟ به دلیل استفاده از شعر در بیان رویدادها و به کاربردن الفاظ مصنوع ادبی .
۱۸. میرزا آقاخان کرمانی مورخ عصر قاجار در رواج تاریخ نگاری جدید چه گام های مؤثری برداشت؟ او معتقد بود که مورخان جدید اروپایی با بررسی سیر حوادث و مطالعه علل و نتایج رویدادها به قوانینی دست یافته اند که آن را حکمت تاریخی می نامند.
۱۹. ویژگی های روش تاریخ نگاری نوین ایران را بنویسید؟۱- در شیوه تاریخ نگاری نوین ایران، تاریخ نویسان و پژوهشگران با استفاده از روش تحقیق علمی، بهره برداری از منابع، اسناد و مدارک معتبر و گزینش و نقد آن ها، رویدادهای تاریخی را ارزیابی می کردند و یافته های علمی خود را به زبانی ساده می نوشتند.۲- تاریخ نگاران جدید همچنین تلاش می کردند که از نتایج تحقیقات علمی چون باستان شناسی، زبان شناسی، جغرافیا، جامعه شناسی، اسطوره شناسی در مطالعه ی تاریخ بهره مند شوند.
۲۰. چه عواملی در دوران حکومت پهلوی، کمک شایانی به ترویج و توسعه ی روش پژوهش علمی تاریخ در ایران کرد؟ گسترش مدارس جدید، تأسیس دانشگاه و رایج شدن آموزش تاریخ به عنوان یک رشته ی علمی.
۲۱. چه عواملی در سال های اخیر تأثیر بسزایی در ارتقای روش تاریخ نگاری جدید در ایران داشته است؟ ۱- ایجاد مراکز تحقیقاتی و نشریات تخصصی در حوزه ی مطالعات تاریخی ۲- تألیف، ترجمه و نشر کتاب ها و مقاله های علمی فراوان.
۲۲. اساس بینش مورخان سنتی بر چه مواردی استوار بود؟ با تأکید بر بررسی زندگی پادشاهان و شرح فتوحات استوار بود.
۲۳. بینش تاریخ نگاری نوین ایران بر چه محورهایی استوار بود؟ در تاریخ نویسی نوین جنبه های گوناگون حیات انسانی اعم از سیاسی، نظامی، اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی مورد بررسی قرار گرفت.
۲۴. چه عاملی تأثیر عمیقی بر دگرگونی بینش مورخان ایرانی داشت و موجب شد که آنان به ابعاد گوناگون رویدادهای تاریخی و به ویژه نقش مردم توجه نشان دهند؟ انقلاب مشروطیت.
۲۵. تأثیر انقلاب مشروطه در کدام کتاب به بهترین شکل به روشنی پدیدار شده است. چرا؟ در کتاب تاریخ بیداری ایرانیان نوشته ی میرزا محمد ناظم الاسلام کرمانی پدیدار شد. او در این کتاب ضمن توجه به مردم، نقش طبقات گوناگون اجتماعی را در انقلاب مشروطیت به روشنی نشان داده است.
۲۶. چه عواملی تأثیر عمیقی در بینش مورخان جدید ایران برجای گذاشت؟ ۱- انقلاب مشروطه ۲- نفوذ و دخالت کشورهای استعمارگر ۳- جنگ های جهانی اول و دوم و اشغال ایران ۴- کودتاهای ۱۲۹۹ و ۱۳۳۲ ش ۵- جنبش ملی شدن نفت ۶- انقلاب اسلامی.
۲۷. عمده ترین منابع مهم دوره ی معاصر را ذکر کنید؟ ۱- شامل انواع کتاب ها (تاریخی، ادبی، خاطرات، سفرنامه ها، زندگی نامه ها (تراجم) و ...) ۲- نشریات (روزنامه ها و مجلات) ۳- اسناد و منابع آرشیوی ۴- بناها، وسایل و ابزارها.
۲۸. کتاب های دوره ی معاصر به چند دسته تقسیم می شوند؟ ۱- تاریخی ۲- خاطرات ۳- سفرنامه ها ۴- آثار ادبی ۵- زندگی نامه ها (تذکره ها) ۶- کتاب های جغرافیایی ۷- متون کلامی، فقهی، فلسفی و حقوقی.
۲۹. در دوره ی معاصر کتب تاریخی با چه رویکردهایی نوشته شده است؟ با دو رویکرد سنتی و جدید نوشته شده است.
۳۰. محتوای کتب خاطرات دوره ی معاصر حاوی چه اطلاعاتی می باشد؟ حاوی اطلاعات ارزشمندی درباره اوضاع سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی و شرح حال رجال آن دوره است که به ندرت در سایر منابع یافت می شود.
۳۱. در کدام دوره سفرنامه نویسی گسترش فراوانی یافت؟ دوره ی قاجار.
۳۲. از کدام شاهان قاجار سفرنامه های متعددی به جا مانده است؟ ناصرالدین شاه و مظفرالدین شاه.
۳۳. چه کسانی در دوره ی معاصر به نگارش سفرنامه پرداخته اند؟ شاهان، مقام ها و رجال سیاسی، فرهنگی و اقتصادی ، عده ای از سفراء، مأموران، بازرگانان و جهانگردان خارجی.

مجموعه سوالات تشریحی تاریخ (۳) دوازدهم انسانی از درس ۱ تا ۶ - تهیه کننده: مهران زنگنه سرگروه تاریخ ایزده - مهر ماه ۱۳۹۷

۳۴. سفرنامه ها از چه جهاتی اهمیت فوق العاده ای دارند؟ از جهت مطالعه ی تاریخ اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی.
۳۵. سفرنامه ها حاوی چه اطلاعاتی می باشند؟ حاوی اطلاعات ارزشمندی درخصوص موضوع های اقتصادی مانند مالیات، گمرک، راه ها، مسائل اجتماعی از قبیل آداب و رسوم، پوشاک و تغذیه و مباحث فرهنگی، هنری و معماری هستند.
۳۶. نشریات از چه زمانی به ایران راه یافت؟ دوره ی قاجار.
۳۷. نشریات از چه طریقی تأثیرات فکری، فرهنگی، اجتماعی و سیاسی زیادی بر جامعه ی ایرانی نهادند؟ از طریق آگاهی بخشی عمومی.
۳۸. اولین روزنامه در ایران توسط چه کسی و با چه نامی منتشر شد؟ توسط میرزا صالح شیرازی، یکی از دانشجویان اعزامی به انگلستان با عنوان کاغذ اخبار در تهران منتشر شد.
۳۹. امیرکبیر به چه منظوری و کدام روزنامه را منتشر کرد؟ به منظور رشد آگاهی های سیاسی و اجتماعی مردم و توسعه فکری و فرهنگی جامعه، روزنامه ی وقایع اتفاقیه را چاپ کرد.
۴۰. روزنامه ی وقایع اتفاقیه بعد از امیر کبیر به چه نامی تغییر پیدا کرد؟ به روزنامه ی دولت علیه ایران تغییر نام داد.
۴۱. چرا برخی از روزنامه نگاران در خارج از کشور اقدام به نشر روزنامه هایی به زبان فارسی کردند؟ به دلیل ماهیت استبدادی حکومت قاجار و نبود آزادی بیان.
۴۲. پس از کدام حادثه در ایران شاهد رشد سریع نشریات هستیم؟ پس از پیروزی انقلاب مشروطه.
۴۳. در کدام دوران نشریات توسعه و تنوع فراوانی یافتند و مجله هایی تخصصی در موضوع های تاریخی شروع به انتشار کردند؟ در دوران پهلوی و جمهوری اسلامی.
۴۴. نشریات قدیمی چه اهمیتی برای مورخان دارند؟ نشریات قدیمی منبع پژوهشی ارزشمندی در مطالعات تاریخ معاصر محسوب می شوند. بسیاری از احزاب و گروه های سیاسی، اجتماعی و مذهبی نشریات مخصوص به خود را منتشر کرده اند و منبع سودمندی برای پژوهشگران هستند که دیدگاه و مواضع آن ها را بررسی کنند.
۴۵. اسناد تاریخی شامل چه می باشند؟ شامل کلیه ی مکاتبات حکومتی، فرمان ها، معاهدات سیاسی، نامه های شخصی و اداری، اسناد مالی و قضایی، گزارش های اقتصادی، فرهنگی، نظامی و حقوقی می شوند.
۴۶. منظور از آرشیو چیست؟ در بسیاری از کشورهای جهان محلی برای نگهداری، حفاظت، مرمت، طبقه بندی و آماده سازی اسناد برای استفاده ی محققان ایجاد شده است. به این مکان آرشیو گفته می شود.
۴۷. آرشیو ملی هر کشور چه مکانی می باشد؟ محل نگهداری اساسی ترین و مهم ترین اسناد و مدارک با ارزش و معتبر مربوط به آن کشور است.
۴۸. اسناد حاوی چه اطلاعاتی هستند؟ اسناد حاوی اطلاعات بسیار ارزشمند و منحصر به فردی در خصوص مسائل و موضوع های سیاسی، اداری، اقتصادی (مالی، ملکی و معاملات) و فرهنگی، دیدگاه و عملکرد افراد، شخصیت ها، احزاب و گروه های سیاسی، اجتماعی و مذهبی هستند.
۴۹. آثار معماری دوره ی معاصر شامل چه می باشند؟ شامل بناها، خیابان ها، کوچه ها و میدان ها؛ اشیا و لوازم به جامانده؛ سکه ها، جواهرآلات، مهرها، نشان ها و سایر وسایلی که از عصر قاجار و حتی پهلوی به جا مانده است.

درس دوم

۱. پیامدهای سقوط اصفهان و فروپاشی حکومت صفویان را ذکر کنید؟ موجب آشفتگی امور، بروز هرج و مرج و آشوب های داخلی شد. افغان ها به دلیل ناتوانی در تسلط بر تمام قلمرو صفوی و ناآشنایی با اصول کشورداری، نتوانستند حاکمیت مقتدری تشکیل دهند. روسیه و عثمانی نیز فرصت را مغتنم شمردند و بخش هایی از شمال و غرب میهن ما را اشغال کردند.
۲. نادر از کدام ایل بود؟ ایل افشار.
۳. سابقه تاریخی ایل افشار را ذکر کنید؟ ایل افشار از جمله ایل های قزلباش بود که در روی کار آمدن حکومت صفویان نقش داشتند. در عصر صفوی بخشی از این ایل برای محافظت از مرزهای خراسان در برابر هجوم ازبکان به نواحی شمال آن دیار کوچانده شد.

مجموعه سؤالات تشریحی تاریخ (۳) دوازدهم انسانی از درس ۱ تا ۶ - تهیه کننده: مهران زنگنه سرگروه تاریخ ایذه - مهر ماه ۱۳۹۷

۴. اقدامات نادر افشار تا قبل از به سلطنت رسیدن را توضیح دهید؟ پس از تسلط افغان ها بر اصفهان و قتل شاه سلطان حسین صفوی، یکی از پسرانش به نام تهماسب دوم برای گردآوری نیرو و بازگرداندن حکومت صفویان از پایتخت گریخت. برخی از سرداران و سران ایل ها مانند نادر افشار و فتحعلی خان قاجار (پدر بزرگ آقامحمدخان) به او پیوستند و در نخستین گام خراسان را تصرف کردند. با حذف شدن رقیبانی چون فتحعلی خان قاجار، نادر که جنگاوری شجاع و متهور بود، ابتکار عمل را به دست گرفت و فرماندهی سپاه تهماسب را عهده دار شد. او طی چندین جنگ افغان ها را شکست داد. نادر سپس مهیای نبرد با روسیه و عثمانی شد. سپاه تحت فرمان او در چندین جنگ، بر ارتش قدرتمند عثمانی پیروز شد و سرزمین های اشغال شده ی ایران را آزاد کرد. روس ها نیز با مشاهده ی برق شمشیر نادر و جنگجویانش، پیش از برخورد نظامی، نیروهای خود را از ایران بیرون بردند.
۵. چه عواملی زمینه ی نشستن نادر بر تخت شاهی را فراهم آورد؟ پیروزی های برق آسای نادر در جنگ های داخلی و خارجی.
۶. نادر چگونه شاه ایران شد؟ او نخست تهماسب دوم را به بهانه ی بی کفایتی از سلطنت خلع کرد. سپس بزرگان کشور، علما و سران ایل ها و طوایف را به شورای دشت مغان فراخواند و شرایطی را برای سلطنت مطرح کرد.
۷. شروط نادر برای پذیرفتن سلطنت در شورای مغان چه بود؟ ۱- موروثی شدن سلطنت در خاندان او ۲- حمایت نکردن بزرگان و رؤسای طوایف از خاندان صفوی ۳- حل اختلافات مذهبی با دولت عثمانی.
۸. اقدامات نادر پس از رسیدن به سلطنت را ذکر کنید؟ نادر پس از رسیدن به سلطنت تلاش های وسیعی برای حل مشکلات سیاسی و مذهبی به ویژه رفع اختلافات مذهبی با عثمانی انجام داد، گاهی با جنگ و زمانی با زبان مصالحه و مذاکره در صدد حل مشکل برآمد.
۹. چرا تلاش های نادر به نتیجه ی مطلوب نرسید؟ به دلیل کارشکنی های عثمانی و گرفتاری های داخلی و خارجی نادر به نتیجه ی مطلوب نرسید.
۱۰. نادر شاه افشار چگونه گشته شد؟ هنگامی که مشغول سرکوب شورشی در خراسان بود، با توطئه ی نزدیکان و سردارانش کشته شد.
۱۱. نادر در چه زمانی وارد میدان شد و ایران را از خطرها و تهدیدهای جدی نجات داد؟ در زمانه ای که آشوب های داخلی و هجوم ارتش های بیگانه، موجودیت کشور ما را به خطر انداخته بودند، وارد میدان شد.
۱۲. چرا نادر به عنوان پادشاه مملکت، توفیق نیافت که زمینه را برای ثبات و امنیت پایدار، انتقال آرام قدرت و تثبیت حکومت افشاریه پس از خود فراهم آورد؟ ۱- اشتغال پیوسته ی او به جنگ ۲- مالیات های اضافی که از مردم برای تأمین هزینه های جنگ گرفته می شد ۳- بدگمانی او نسبت به نزدیکان و بزرگان کشور و برخورد خشن با آنان در سال های پایانی.
۱۳. اوضاع حکومت افشاریان پس از مرگ نادر را شرح دهید؟ با مرگ نادر دورانی از رقابت و جنگ برای به دست گرفتن قدرت آغاز شد. افرادی از خاندان نادر و سرداران و سران برخی ایل ها و طایفه ها با یکدیگر به ستیز برخاستند که خرابی و کشتار زیادی به بار آورد. به علاوه افرادی با ادعای انتساب به خاندان صفوی نیز خواهان بازگرداندن حکومت به خاندان صفوی بودند. در چنین شرایطی دو تن از برادرزادگان نادر (عادل شاه و ابراهیم شاه) یکی پس از دیگری به عنوان جانشین او برای مدت کوتاهی مدعی حکومت شدند؛ سپس نوبت به نوهی او (شاهرخ) رسید. وی از قلمرو وسیع نادر، به شهر مشهد بسنده کرد و حکومت او تا زمانی که توسط آقا محمدخان قاجار از میان برداشته شد (۱۲۱۲ ق)، ادامه یافت.
۱۴. حکومت افشاریان توسط چه کسی برچیده شد؟ آقا محمدخان قاجار.
۱۵. چگونگی به قدرت رسیدن زندیان را توضیح دهید؟ پس از کشته شدن نادرشاه، کریم خان زند رئیس طایفه ی زند که از طایفه های لر بود برای کسب قدرت اتحادی با دو تن از سرداران ایل بختیاری (علی مراد خان و ابوالفتح خان) برقرار کرد. آنان برخی از مدعیان حکومت از جمله رئیس ایل قاجار (محمدحسن خان) را شکست دادند و مناطق زیادی از ایران را در اختیار گرفتند. کریم خان در گام بعدی متحدین بختیاری خود را نیز کنار زد و سلسله زندیه را به پایتختی شیراز تأسیس کرد.
۱۶. ویژگی های حکومت کریم خان زند پس از به قدرت رسیدن را بنویسید؟ وی پس از آن با پرهیز از سیاست جنگ و کشورگشایی، موجبات آرامش، آسایش، رونق و رفاه و شکوفایی علمی و فرهنگی نسبی قلمرو خود به ویژه فارس را پس از سال ها جنگ و ناامنی فراهم آورد.
۱۷. کریم خان خود را چه خواند؟ و کیل مردم ایران (وکیل الرعایا) خواند.
۱۸. چه عواملی باعث شد تا از کریم خان نام و نشان نیکی در تاریخ ایران به جای گذاشته شود؟ پاره ای از خصوصیات اخلاقی و سلوک او مانند مدارا با دشمنان، همدردی با مردم، ساده زیستی و رفتار مناسب با اقلیت های دینی و مذهبی.

مجموعه سؤالات تشریحی تاریخ (۳) دوازدهم انسانی از درس ۱ تا ۶ - تهیه کننده: مهران زنگنه سرگروه تاریخ ایذه - مهر ماه ۱۳۹۷

۱۹. اوضاع ایران پس از مرگ کریم خان چگونه شد؟ با مرگ کریم خان زند دوباره دورانی از آشوب ایران را فراگرفت. جانشینان کریم خان برای کسب تاج و تخت به رقابت و جنگ با هم پرداخته و صفحه ی خونین دیگری را در تاریخ ایران رقم زدند. به گونه ای که در کمتر از ۱۵ سال هفت تن از خاندان زند به قدرت رسیدند.
۲۰. نتایج کشمکش های جانشینان کریم خان چه بود؟ نتایج این کشمکش ها، فروپاشی سیاسی و اقتصادی و آسیب دیدن توان نظامی و اداری کشور بود.
۲۱. آخرین فرمانروای زند که بود؟ لطفعلی خان.
۲۲. چرا لطفعلی خان زند از آقا محمدخان قاجار شکست خورد؟ به دلیل غرور، اشتباهات نظامی و روی گردانی بزرگان دربارش به ویژه ابراهیم خان کلانتر.
۲۳. سلسله ی زندیه توسط چه کسی منقرض شد؟ آقا محمدخان قاجار.
۲۴. چرا مناسبات سیاسی و اقتصادی ایران با جهان خارج در دوران افشاریه و زندیه نسبت به عصر صفوی کاهش چشمگیری یافت؟ به دلیل درگیری های داخلی و بی ثباتی سیاسی.
۲۵. مهمترین مسائل خارجی ایران در دوره ی افشاریه و زندیه چه بود؟ برخوردهای سیاسی نظامی با همسایگان غربی (عثمانی) و شمالی (روسیه) بود.
۲۶. به دنبال مخالفت زمامداران عثمانی با تلاش های نادرشاه برای حل اختلافات مذهبی میان دو کشور مسلمان، چه اقدامی صورت گرفت؟ سرانجام با عقد معاهده ای میان دو طرف صلح برقرار شد و تا اواخر حکومت کریم خان که سپاه زندیه بصره را تصرف کرد، دوام آورد.
۲۷. روابط ایران با انگلستان در زمان نادر افشار چگونه بود؟ نادر برای انگلیسی ها معافیت های گمرکی در نظر گرفت و در صدد برآمد از دانش انگلیسی ها در زمینه ی تأسیس نیروی دریایی در دریای مازندران و خلیج فارس استفاده کند. به همین منظور جان التون انگلیسی را استخدام کرد.
۲۸. چرا نادر افشار جان آلتون انگلیسی را استخدام کرد؟ نادر در صدد برآمد از دانش انگلیسی ها در زمینه ی تأسیس نیروی دریایی در دریای مازندران و خلیج فارس استفاده کند.
۲۹. روابط ایران با اروپائیان در دوره ی کریم خان زند چگونه بود؟ در دوره کریم خان زند هیئت هایی از فرانسه و انگلستان برای اخذ امتیاز و ایجاد مراکز تجاری به ایران آمدند، اما چون حاضر به پذیرش خواسته های خان زند نشدند، گشایشی در روابط صورت نگرفت.
۳۰. چرا سازمان اداری و دیوانی ایران در عصر افشاریه و زندیه اعتبار و قوت سابق را نداشت؟ به خاطر حاکمیت عناصر ایلی، غلبه ی تفکر نظامی گری، بی ثباتی سیاسی و کوتاه بودن دوران استقرار سلسله های مذکور.
۳۱. حکومت نادرشاه بر چه پایه هایی متکی بود؟ اقتدارگرایی، استبداد مطلق شاه و تمرکز بر امور نظامی و ارتش متکی بود.
۳۲. نادرشاه برای اداره ی امور اداری و اقتصادی چه شیوه ای در پیش گرفت؟ از مشاورانی که بیشتر دوستان و نزدیکانش بودند، استفاده می کرد و توجهی به وزارت و دیوان سالاری نمی کرد.
۳۳. عدم انتخاب پایتخت از سوی نادر نشان دهنده ی چیست؟ بی توجهی به نظام اداری.
۳۴. منابع از چه شهرهایی به عنوان پایتخت نادر یاد کرده اند؟ مشهد و کلات.
۳۵. شهرهای مشهد و کلات چه نقشی در دوره ی نادر داشتند؟ این مراکز بیشتر محل گردآوری خزاین و غنایم نادر بود.
۳۶. شیوه ی اداره ی ایالات، ولایات، شهرها و روستاها در عصر افشاریه و زندیه چگونه بود؟ همانند دوره ی صفویه بود و صاحب منصبانی با همان عناوین سابق این مراکز را اداره می کردند.
۳۷. چرا پس از سقوط صفویان کشاورزی و تجارت ایران دچار ضعف و رکود شدیدی شد؟ به دلیل جنگ ها و آشوب های داخلی و اشغال بخش هایی از نواحی غربی و شمالی ایران توسط عثمانی و روسیه.
۳۸. چه عواملی در زمان نادر موجب کاهش شدید نیروی انسانی در بخش کشاورزی گردید؟ تداوم جنگ های داخلی و خارجی در زمان نادرشاه و نیاز تشکیلات نظامی به نیروی رزمنده.
۳۹. چه عواملی در زمان نادر نابسامانی های اقتصادی را تشدید کرد؟ مالیات های سنگینی که از مردم برای تأمین هزینه های نظامی گرفته می شد.
۴۰. در دوره ی کریم خان زند کدام شهرها به مراکز مهم تجارت داخلی و خارجی تبدیل شدند؟ شهرهای شیراز و بندر بوشهر.

مجموعه سؤالات تشریحی تاریخ (۳) دوازدهم انسانی از درس ۱ تا ۶ - تهیه کننده: مهران زنگنه سرگروه تاریخ ایذه - مهر ماه ۱۳۹۷

۴۱. عوامل مؤثر در رونق اقتصادی دوره ی کریم خان زند را ذکر کنید؟ آرامش و ثبات سیاسی نسبی، کاهش مالیات ها، دربار کم تجمل و تلاش کریم خان برای تثبیت قیمت کالاها.
۴۲. چرا در عصر افشار و زند علم و آموزش رونق دوران صفویان را نداشت؟ به دلیل آشفتگی های سیاسی و اجتماعی پس از سقوط صفویه، مدارس و حوزه های علمیه ی اصفهان و شهرهای دیگر تعطیل شد و یا از رونق افتاد. عده ای از علما و طلاب که از هجوم افغان ها جان سالم به در برده بودند، به عتبات عالیات مهاجرت کردند.
۴۳. وضعیت علمی و آموزشی در دوره ی زندیه چگونه بود؟ در نتیجه ی آرامش و ثبات نسبی که در زمان زندیه به وجود آمد، فعالیت های علمی و آموزشی کمی رونق گرفت و مدرسه های جدیدی ساخته شد.
۴۴. شعر و ادب فارسی در دوره ی زندیه چگونه بود؟ شعر و ادب فارسی در این دوره تحول چشمگیری یافت که محققان از آن به نهضت بازگشت ادبی یا سبک اصفهانی یاد نموده اند. چهره های برجسته ی این سبک ادبی، در برابر سبک هندی که در دوره ی صفویه به وجود آمده بود به سرانیدن شعر به سبک خراسانی و شعرایی هم چون فرخی، عنصری، سعدی و حافظ پرداختند.
۴۵. چرا در دوران افشاریه و زندیه امکان رشد و ترقی هنر و معماری دور از انتظار بود؟ به دلیل آشفتگی سیاسی و اجتماعی کشور پس از صفویان.
۴۶. در دوران افشاریه و زندیه در زمینه ی هنر و معماری چه اقداماتی صورت گرفت؟ ورود هنرمندان و صنعتگران هندی پس از فتوحات نادر در هند موجب تلفیق هنر ایرانی و هندی شد. مدارا و احترام کریم خان نسبت به هنرمندان و علما نیز موجب رونق هنر و معماری در زمان او شد. در دوران نادر شهر اصفهان بازسازی شد و در منطقه کلات که محل نگهداری خزاین نادر بود بناهای باشکوهی مانند کاخ خورشید ساخته شد.
۴۷. اقدامات عمرانی کریم خان زند در شیراز را ذکر کنید؟ ساخت مجموعه ی مسجد، بازار و حمام وکیل، ارگ کریم خان و بازسازی آرامگاه حافظ، سعدی و باغ دلگشا.
۴۸. منظور از بناهای کلاه فرنگی در دوران زند چه بود؟ نوعی از بناها با کاربرد تفریحی در دوره ی زند گسترش یافت که به کلاه فرنگی معروف بود. در این نوع معماری بنای کوچک و گاهی تزئینی در وسط باغ یا تفریحگاه ها ساخته می شد.
۴۹. در دوران زند در زمینه ی نقاشی و نگارگری چه تحولی بزرگ به وجود آمد؟ به تدریج نقاشان به تطبیق هنر خود با معیارهای هنری اروپا پرداختند.
۵۰. مکتب نقاشی شیراز در چه دوره ای شکل گرفت و در چه زمانی به اوج رونق و زیبایی رسید؟ از دوره ی مغولان شکل گرفت و در زمان زندیه به اوج رونق و زیبایی رسید.
۵۱. نقاشان برجسته ی دوره ی زندیه را نام ببرید؟ محمد صادق، اشرف و میرزا بابا.
۵۲. چرا اوضاع جهان در سده های هفدهم تا نوزدهم میلادی وضعیت دوگانه ی متضادی داشت؟ در جانب شرق سه حکومت مسلمان یعنی ایران، عثمانی و گورکانیان هند دوران ضعف خود را سپری می کردند و در جانب غرب، امپراتوری ها و دولت های روسیه، فرانسه و انگلستان در مسیر قدرت و شکوفایی قرار داشتند.
۵۳. علل اصلی ضعف عثمانی در سده های هفدهم تا نوزدهم میلادی چه بود؟ گستردگی قلمرو و تنوع اقوام، ادیان و مذاهب، سیاست های خشن و نادرست عثمانی ها در برخورد با حقوق اقلیت های قومی و مذهبی، دخالت های زنان و حرم سرا در امور کشوری و فساد سران سپاه.
۵۴. کدام کشور را در قرن ۱۹م. مرد بیمار اروپا می گفتند؟ عثمانی.
۵۵. چرا در قرن ۱۹م. عثمانی لقب مرد بیمار اروپا گرفت؟ کشورهای اروپایی به ویژه روسیه، انگلیس، فرانسه و اتریش هر کدام برای کسب منافع و به بهانه دفاع از حقوق اقلیت ها در امور داخلی عثمانی دخالت کرده و این امر به ضعف بیشتر این امپراتوری منجر شد تا جایی که این کشور در قرن ۱۹م. لقب مرد بیمار اروپا گرفت.
۵۶. گورکانیان هند یا مغولان کبیر توسط چه کسی تأسیس شد؟ محمد بابر نواده ی تیمور گورکانی.
۵۷. حکومت گورکانیان هند چه نقش مهمی در هندوستان داشت؟ این حکومت نقش مهمی در گسترش اسلام و زبان فارسی در هندوستان داشت.
۵۸. عوامل اصلی ضعف و انحطاط گورکانیان هند چه بود؟ ۱- اختلاف و دشمنی میان هندوها و مسلمانان ۲- سوء مدیریت و ضعف شاهان ۳- دسته بندی و توطئه های درباریان ۴- ورود استعمارگران به این سرزمین.

مجموعه سوالات تشریحی تاریخ (۳) دوازدهم انسانی از درس ۱ تا ۶ - تهیه کننده: مهرا ن زنگنه سرگروه تاریخ ایذه - مهر ماه ۱۳۹۷

۵۹. نخستین استعمارگرانی که به هند وارد شدند چه کشورهایی بودند؟ پرتهالی ها و اسپانیایی ها.
۶۰. در سده ۱۸ م. کدام کشورها وارد هندوستان شدند و چگونه فعالیت های استعماری خود را گسترش دادند؟ کشورهای فرانسه، هلند و انگلستان وارد هندوستان شده و با تأسیس شرکت های بزرگ تجاری با نام کمپانی هند شرقی فعالیت های استعماری خود را گسترش دادند.
۶۱. استعمارگران اروپایی چگونه بخش هایی از سرزمین هند را تصرف کردند؟ با دامن زدن به اختلافات دینی و قومی در هند.
۶۲. رقابت استعمارگران در هند با پیروزی چه کشوری به پایان رسید؟ انگلستان.
۶۳. انگلیسی ها چگونه توانستند پایه های قدرت خود را در جهان را توسعه بدهند؟ با غارت و وسیع سرزمین ثروتمند هند.
۶۴. انگلیسی ها برای حفظ سلطه ی خویش در هندوستان چه اقداماتی انجام دادند؟ به دخالت و دست اندازی به کشورهای همسایه ی هند از جمله ایران پرداختند.
۶۵. پس از کدام واقعه دولت انگلستان رسماً هند را جزئی از قلمرو خویش اعلام نمود؟ پس از سرکوب شورش سربازان هندی و ملکه انگلستان به امپراتریس هند و بریتانیا ملقب گردید.
۶۶. ظهور انقلاب صنعتی در اروپا چه تحولات مهمی در پی داشت؟ شتاب گرفتن و گسترش استعمار.
۶۷. در اواخر قرن ۱۷م. چه تحول سیاسی بزرگی در انگلستان رخ داد که بر جهان پس از خود تأثیر چشمگیری گذاشت؟ در سال ۱۶۴۶ م میان مجلس به رهبری الیورکرامول و چارلز یکم پادشاه جنگ درگرفت که به پیروزی مجلس انجامید.
۶۸. اقدامات کرامول پس از پیروزی بر پارلمان را ذکر کنید؟ کرامول نظام پادشاهی را برانداخت و خود رئیس جمهور شد. او سپس به دلایل مذهبی با مجلس درگیر شد و آن را منحل کرد.
۶۹. انقلاب باشکوه در تاریخ انگلستان چه بود؟ پس از مرگ کرامول اگرچه پارلمان و نظام سلطنت دوباره احیا شد اما پادشاه انگلستان که سلطنت را موهبت الهی می دانست به پارلمان توجهی نداشت. از این رو، بار دیگر با یکدیگر به ستیز پرداختند که پارلمان پیروز شد (۱۶۸۸م). این اتفاق در تاریخ انگلستان به انقلاب با شکوه شهرت دارد.
۷۰. بزرگ ترین دستاورد انقلاب باشکوه در انگلیس چه بود؟ این بود که منشأ الهی سلطنت نفی و پارلمان منشأ قدرت و تعیین کننده ی اختیارات پادشاه شناخته شد.
۷۱. انگلستان در زمان چه کسی و بر کدام مناطق دست یافت؟ این کشور در دوران حکومت طولانی ملکه ویکتوریا به قدرت اول جهان تبدیل شد و بر بخش های بزرگی از آفریقا، آسیا، اقیانوسیه و آمریکای شمالی دست یافت.
۷۲. سرزمین ایالات متحده آمریکا تا قرن ۱۸م شامل چند ایالت بود و این ایالات مستعمره ی چه کشوری بودند؟ سیزده ایالت در ساحل اقیانوس اطلس بود. این سیزده ایالت مستعمره ی انگلستان بودند.
۷۳. جمعیت ایالات متحده شامل چه کسانی بود؟ جمعیت این سرزمین شامل مهاجران اروپایی بود که به دلایل مذهبی، سیاسی و اقتصادی به آنجا مهاجرت کرده بودند.
۷۴. چرا مهاجر نشینان ایالات متحده برای رسیدن به استقلال وارد جنگ با انگلستان شدند؟ در نتیجه ی وضع مالیات های سنگین توسط دولت انگلیس و تحریکات فرانسویان.
۷۵. رهبر استقلال طلبان آمریکا چه کسی بود؟ جورج واشینگتن.
۷۶. نتیجه ی جنگ های استقلال طلبانه ی مهاجر نشینان آمریکا با دولت انگلستان چه شد؟ با پیروزی مستعمره نشینان و استقلال ایالات متحده به پایان رسید.
۷۷. پس از استقلال آمریکا چه کسی به عنوان نخستین رئیس جمهور برگزیده شد؟ جورج واشینگتن.
۷۸. آمریکایی ها پس از استقلال دست به چه اقداماتی زدند؟ با پیشروی به سوی غرب و کشتار وسیع سرخپوستان، که ساکنین اصلی این سرزمین بودند، به تصاحب سرزمین های وسیع آنان پرداخت.
۷۹. آمریکایی ها چگونه در طی سده های ۱۹م توانستند به پیشرفت های وسیع سیاسی، اقتصادی و صنعتی دست یابند؟ با بهره گیری از نیروی کار بردگان آفریقایی اقتصاد خود را توسعه بخشید.

مجموعه سوالات تشریحی تاریخ (۳) دوازدهم انسانی از درس ۱ تا ۶ - تهیه کننده: مهران زنگنه سرگروه تاریخ ایذه - مهر ماه ۱۳۹۷

۸۰. چرا کشور فرانسه در قرن ۱۸م. با ورشکستگی اقتصادی و نظامی روبه رو گردید؟ به دلیل شکست نظامی از انگلستان و صرف منابع مالی هنگفت در سرزمین آمریکا.
۸۱. طبقات اجتماعی جامعه ی فرانسه در قرن ۱۸م. را نام ببرید؟ ۱- طبقه ی ممتاز ۲- طبقه ی متوسط ۳- طبقه ی فقیر.
۸۲. طبقه ی ممتاز فرانسه شامل چه کسانی بودند و دارای چه امتیازی بودند؟ شامل اشراف و زمین داران بزرگ که علاوه بر داشتن امتیازات بسیار از پرداخت مالیات معاف بودند.
۸۳. طبقه متوسط فرانسه عمدتاً چه کسانی بودند و به چه اموری اشتغال داشتند؟ غالباً تحصیل کرده بودند و مشاغلی همچون وکالت، نویسندگی، طبابت، روزنامه نگاری و تجارت داشتند.
۸۴. علت نارضایتی طبقه متوسط فرانسه، از طبقه ی ممتاز چه بود؟ از اینکه طبقه ی ممتاز برای آنان امتیازی قائل نبود، به شدت ناراضی بودند.
۸۵. اکثریت جامعه ی فرانسه را کدام طبقه تشکیل می دادند و چه ویژگی داشتند؟ طبقه ی فقیر و بار اصلی مالیات و خدمات نظامی بر دوش آنان بود. اینان حکومت لویی شانزدهم پادشاه فرانسه و طبقه ی ممتاز را عامل سیه روزی خود می دانستند.
۸۶. چه عاملی نقش بزرگی در پیدایش انقلاب فرانسه داشت؟ تحولات فکری.
۸۷. در کشور فرانسه تحت تأثیر چه عاملی فلاسفه و روشنفکران که اندیشه های آنان مردم را به سوی انقلاب رهنمون ساخت، ظهور یافتند؟ عصر روشنگری اروپا.
۸۸. دایرة المعارف نویسان فرانسوی چه گروهی بودند؟ گروهی از روشنفکران بودند که با مباحث علمی و ادبی به انتقاد از وضع موجود پرداختند.
۸۹. مشهورترین روشنفکران فرانسه در قرن ۱۸م. چه کسانی بودند؟ ولتر، مونتسکیو و روسو.
۹۰. اعتقادات و نظریات ولتر، مونتسکیو و ژان ژاک روسو را ذکر کنید؟ ولتر از اطاعت انسان از عقل و مبارزه با خرافات سخن می گفت. مونتسکیو از تفکیک قوای سیاسی و حقوق بشر دفاع می کرد. روسو بر اهمیت انتخابات تأکید می کرد و تشکیل حکومت را حاصل یک قرارداد اجتماعی می شمرد.
۹۱. چه عواملی در زمان لویی شانزدهم خشم مردم را شعله ورتر ساخت؟ غفلت لویی شانزدهم از احوال مردم و تجملات و ولخرجی های او و درباریان.
۹۲. انقلاب فرانسه چگونه آغاز شد؟ در ۱۴ ژوئیه ۱۷۸۹ مردم غالباً بینوا و خشمگین پاریس با حمله به زندان باستیل انقلاب خویش را آغاز کردند.
۹۳. انقلابیون فرانسه چه اقداماتی انجام دادند؟ انقلابیون سرانجام لویی شانزدهم پادشاه مستبد فرانسه را وادار به امضای قانون اساسی جدید و پذیرش نظام مشروطه ی سلطنتی کردند. مدتی بعد انقلابیون تندرو پادشاه را عزل و نظام جمهوری را برقرار کردند. آنان سپس لویی و همسرش ماری آنتوانت را اعدام کردند.
۹۴. چرا پس از انقلاب، کشورهای اروپایی با فرانسه وارد جنگ شدند؟ اعدام لویی شانزدهم و همسرش ماری آنتوانت و افکار و شعارهای آزادی خواهانه ی انقلاب موجب ترس و خشم کشورهای اروپایی شد.
۹۵. ناپلئون چگونه در فرانسه قدرت را به دست گرفت؟ او با انجام یک کودتا به قدرت دست یافت (۱۷۹۹م). و سپس به عنوان امپراتور فرانسه انتخاب شد.
۹۶. تا اواخر قرن ۱۸ م عامل اصلی تولید چه بود؟ نیروی بازوی انسان بود.
۹۷. در انقلاب صنعتی چه چیزی جایگزین نیروی جسمی انسان شد؟ نیروی محرکه ی آب و سپس بخار.
۹۸. انقلاب صنعتی چگونه و از کجا آغاز شد؟ این انقلاب با اختراع و تکمیل ماشین بخار در انگلستان آغاز گردید.
۹۹. نخستین تحول صنعتی در چه صنعتی اتفاق افتاد؟ نساجی و پارچه بافی اتفاق افتاد. پس از آن این انقلاب در کشاورزی، حمل و نقل و دیگر تولیدات صنعتی رخ داد و در نتیجه ی آن تولیدات صنعتی افزایش قابل توجهی یافت.
۱۰۰. چرا انقلاب صنعتی موجب تغییر مناسبات انسانی، اجتماعی و اقتصادی در اروپا و جهان گردید؟ زیرا در نتیجه ی صنعتی شدن، کشورهای اروپایی به مواد اولیه، نیروی کار ارزان، بازار فروش محصولات، سرمایه ی مادی فراوان و حمایت دولت ها نیاز پیدا کردند.
۱۰۱. انقلاب صنعتی موجب ظهور و توسعه دو پدیده اقتصادی - اجتماعی شد، آن ها را بنویسید؟ ۱- توسعه ی استعمار و غارت کشورهای آسیایی و آفریقایی ۲- افزایش استثمار و بهره کشی از کارگران (در داخل اروپا)

مجموعه سؤالات تشریحی تاریخ (۳) دوازدهم انسانی از درس ۱ تا ۶ - تهیه کننده: مهران زنگنه سرگروه تاریخ ایذه - مهر ماه ۱۳۹۷

۱۰۲. انقلاب صنعتی چه آثار و پیامدهایی داشت؟ گسترش بی رویه شهرها، رشد سریع جمعیت، به وجود آمدن فاصله ی طبقاتی، نارضایتی های اجتماعی و اقتصادی و آلودگی های زیست محیطی به وجود آورد.
۱۰۳. چه کسی در قرن ۱۷م. روسیه را متحول کرد و در مسیر پیشرفت و توسعه طلبی سیاسی و نظامی قرار داد؟ پتر کبیر.
۱۰۴. پتر کبیر چگونه روسیه را به قدرت بزرگی تبدیل کرد؟ او با استخدام کارشناسان اروپایی و تأسیس مدارس و دانشگاه های جدید و تقویت ارتش و نیروی دریایی.
۱۰۵. برنامه های پتر برای قدرتمند شدن روسیه؛ گسترش سرزمین روسیه و دستیابی به دریاهای آزاد برای چه بود؟ برای کسب منافع تجاری و سیاسی بود.
۱۰۶. پتر کبیر برای کسب منافع تجاری و سیاسی چه برنامه هایی در پیش گرفت؟ گسترش سرزمین روسیه و دستیابی به دریاهای آزاد.
۱۰۷. جانشینان پتر کبیر برای دستیابی به برنامه های او چه اقداماتی انجام دادند؟ روس ها در نواحی شرقی اروپا، حوزه ی دریاهای بالتیک، سیاه و خزر اقدامات نظامی وسیعی انجام دادند.
- ### درس سوم
۱. آقامحمدخان که بود؟ پسر بزرگ محمد حسن خان قاجار بود که پس از کشته شدن پدرش به عنوان گروگان در شیراز پایتخت کریم خان زند به سر می برد و حتی مورد مشورت کریم خان قرار می گرفت. او پس از مرگ کریم خان فرصت را غنیمت شمرد و از شیراز به استرآباد رفت و با متحد کردن افراد ایل قاجار، آماده ی رویارویی با زندیان شد.
۲. اقدامات آقامحمدخان قبل از تاجگذاری چه بود؟ نخست نواحی شمالی و مرکزی ایران را تصرف کرد و تهران را پایتخت خود قرار داد، سپس با غلبه بر لطفعلی خان زند و سرکوب طغیان حاکم گرجستان، در سال ۱۲۱۰ ق/ ۱۱۷۴ ش در تهران تاجگذاری کرد.
۳. هدف اصلی آقامحمدخان قاجار از سفر به مشهد بعد از تاجگذاری چه بود؟ برچیدن بساط حکومت جانشینان نادرشاه و دستیابی به غنایم و گنجینه ی جواهرات نادر.
۴. چرا آقامحمدخان به منطقه ی قفقاز لشکر کشی کرد؟ به منظور برقرار کردن نظم و امنیت.
۵. کدام یک از اقدامات آقامحمدخان درخور ستایش است؟ سخت کوشی و تلاش های بی وقفه ی آقامحمدخان برای ایجاد یکپارچگی سیاسی و بازگرداندن حاکمیت دولت مرکزی به سرتاسر قلمرو ایران.
۶. چه عواملی سبب شد تا در تاریخ از آقامحمدخان به نکویی نام برده نشود؟ بی رحمی و کینه توزی وی در برخورد با مخالفان و رقیبان خود که تا حدودی ریشه در ستم هایی داشت که در زمان کودکی و نوجوانی بر او رفته بود.
۷. پس از مرگ آقامحمدخان چه کسی زمام امور را به دست گرفت؟ برادرزاده اش فتحعلی شاه.
۸. سال های نخست سلطنت فتحعلی شاه چگونه گذشت؟ به سرکوب شورش های داخلی و تحکیم پادشاهی در خاندان قاجار گذشت.
۹. در دوران سلطنت نسبتاً طولانی فتحعلی شاه حکومت قاجار با چه مسائلی مواجه شد؟ از یک سو با تهاجم نظامی گسترده ی روسیه و از سوی دیگر با رقابت دولت های انگلستان و فرانسه برای نفوذ سیاسی و اقتصادی در ایران مواجه شد.
۱۰. محمدشاه با تدابیر چه کسی به تخت پادشاهی نشست؟ قائم مقام فراهانی.
۱۱. چرا قائم مقام فراهانی از مقام وزارت معزول و مقتول شد؟ ایستادگی او در مقابل زیاده خواهی های انگلیسی ها و تلاش برای کاستن از دخالت ناروای محمدشاه و درباریان در امور کشور، اسباب دسیسه گری مخالفانش را فراهم آورد و شاه را نسبت به این وزیر بزرگ بدبین کرد.
۱۲. پس از قائم مقام فراهانی چه کسی به صدارت محمد شاه منصوب شد؟ حاجی میرزا آقاسی.
۱۳. در دوران صدارت حاجی میرزا آقاسی، حکومت قاجار تحت نفوذ چه قدرت هایی قرار گرفت؟ روسیه و انگلستان.
۱۴. ناصرالدین شاه در آغاز سلطنتش چه کسی را به مقام صدراعظمی برگزید؟ میرزا تقی خان فراهانی را با لقب امیرکبیر به مقام صدراعظمی برگزید.
۱۵. امیر کبیر با استفاده از تجربیات سیاسی ارزشمند خود دست به چه اقداماتی زد؟ علاوه بر سامان دادن اوضاع کشور، برنامه ی منسجمی را برای اصلاح امور سیاسی و اقتصادی کشور تهیه کرد و بخشی از آن را به اجرا درآورد.
۱۶. چرا اصلاحات مورد نظر امیر کبیر به سرانجام مطلوب نرسید؟ زیرا با توطئه و دسیسه ی مخالفان داخلی و خارجی به سرنوشت قائم مقام دچار شد.

مجموعه سوالات تشریحی تاریخ (۳) دوازدهم انسانی از درس ۱ تا ۶ - تهیه کننده: مهران زنگنه سرگروه تاریخ ایذه - مهر ماه ۱۳۹۷

۱۷. کدام یک از صدراعظم های عصر ناصری نقش مؤثری در تشویق شاه برای سفر به فرنگ و اخذ تمدن اروپایی داشت؟ میرزا حسین خان سپهسالار.
۱۸. میرزا حسین خان سپهسالار صدراعظم نوگرا و ترقی خواه، مصمم به انجام چه برنامه هایی بود و چرا برنامه های او به جایی نرسید؟ مصمم به اصلاح تشکیلات سیاسی و اداری کشور و جلب سرمایه گذاری خارجی در ایران بود، اما برنامه های او به دلیل مخالفت های داخلی و تردیدهای شاه به جایی نرسید.
۱۹. چرا ناصرالدین شاه با وجود درک ضرورت اصلاحات، از انجام اصلاحات به شدت وحشت داشت؟ زیرا از نتایج سیاسی آن که کاهش قدرت و اختیارات نامحدود شاه بود، به شدت وحشت داشت.
۲۰. چرا اصلاحات زمان ناصرالدین شاه قاجار منجر به تغییر اساسی نشد؟ زیرا از نشر اندیشه ی سیاسی جدید و ترویج افکار مشروطه طلبی و جمهوری خواهی در ایران سخت بیمناک بود.
۲۱. از زمان کدام شاه قاجار دولت های روسیه و انگلستان و یا اتباع آنان برای کسب امتیازات اقتصادی در کشور ما به رقابت پرداختند؟ ناصرالدین شاه.
۲۲. ناصرالدین شاه توسط چه کسی کشته شد؟ توسط میرزا رضا کرمانی.
۲۳. نظام حکومتی ایران تا پیش از انقلاب مشروطه چگونه بود؟ به صورت پادشاهی استبدادی بود.
۲۴. در نظام حکومتی ایران تا پیش از انقلاب مشروطه چه کسی در رأس هرم قدرت قرار داشت؟ شاه.
۲۵. اختیارات شاه در نظام حکومتی ایران تا پیش از انقلاب مشروطه را ذکر کنید؟ عزل و نصب مقام های حکومتی و اعلان جنگ و صلح از جمله ی اختیارات اساسی او به شمار می رفت. در واقع شاه هر سه قوه ی قانون گذاری، اجرایی و قضاوت را در انحصار خود داشت. شاهان قاجار خود را مالک جان و مال ایرانیان می شمردند و انتظار داشتند که همگان از صدراعظم تا مردم عادی فرمانشان را بی چون و چرا اطاعت کنند.
۲۶. چرا شاهان قاجار در عمل نمی توانستند به طور کامل و همیشه قدرت استبدادی و اختیارات نامحدود خود را به کار بندند؟ زیرا از یک سو فاقد ابزارهای لازم مانند نظام اداری کارآمد و ارتش ثابت و حرفه ای برای اعمال قدرت مطلقه بودند و از سوی دیگر نفوذ اجتماعی و دینی روحانیت و مراجع شیعه، قدرت سیاسی و نظامی ایلات و نفوذ و دخالت قدرت های استعمارگر دامنه ی قدرت و اختیار شاهان را تا حدودی محدود می کرد.
۲۷. چرا شاهان قاجار قادر به اعمال کامل قدرت استبدادی خود نبودند؟ ۱- نفوذ اجتماعی و دینی روحانیت و مراجع شیعه ۲- قدرت سیاسی و نظامی ایلات ۳- نفوذ و دخالت قدرت های استعمارگر.
۲۸. در نظام سیاسی و اداری ایران تا قبل از انقلاب مشروطه چه کسی بعد از شاه قرار داشت؟ وزیر اعظم یا صدر اعظم.
۲۹. اختیارات وزیر اعظم یا صدر اعظم در دوره ی قاجاریه را ذکر کنید؟ صدر اعظم بر پایه ی اختیاراتی که شاه به او می داد می توانست در تمام امور کشور اظهار نظر و مداخله کند، به حضور شاه برسد و برای وی نامه بنویسد. این صاحب منصب عالی مرتبه همچنین فرصت داشت تا از موقعیت خویش در جهت اصلاح امور کشور، رونق کسب و کار و رفاه مردم بهره ببرد.
۳۰. والیان و حاکمان ایالات و ولایات، شهرها و روستاها عمدتاً از میان چه کسانی برگزیده می شدند و چه اختیاراتی داشتند؟ از میان خاندان های زمین دار، اعیان یا بزرگان محلی، سران ایلات و عشایر و شاهزادگان قاجاری برگزیده می شدند. حاکمان ایالات و ولایات تا حدودی خودمختار بودند و بخش اعظم درآمد حوزه ی تحت فرمان خویش را برای خود نگاه می داشتند.
۳۱. شاهان قاجار از طریق برقراری پیوند ازدواج با خاندان های زمین دار، بزرگان محلی و مقام های بلندپایه ی حکومتی به دنبال چه هدفی بودند؟ به دنبال گسترش نفوذ و استحکام سلطنت خود بودند.
۳۲. اداره ی ایالت آذربایجان به مرکزیت شهر تبریز بر عهده ی چه کسی بود؟ بر عهده ی ولیعهد بود.
۳۳. نظام اداری ایران در اوایل عصر قاجار چگونه بود؟ بسیار کوچک بود و به چهار اداره یا وزارتخانه ی قدیمی مالیه، جنگ، عدلیه و امور خارجه محدود می شد.
۳۴. تشکیلات اداری تا زمان ناصرالدین شاه چگونه بود؟ در دوران ناصرالدین شاه و تحت تأثیر مواجهه ی ایران با تمدن غربی وزارتخانه های دیگری به تشکیلات اداری افزوده شد. در آن زمان وزارت خانه ها اغلب، مکان و تجهیزات، کارکنان حقوق بگیر، دوایر محلی و حتی بایگانی منظم نداشتند و

مجموعه سوالات تشریحی تاریخ (۳) دوازدهم انسانی از درس ۱ تا ۶ - تهیه کننده: مهران زنگنه سرگروه تاریخ ایذه - مهر ماه ۱۳۹۷

دامنه ی فعالیت این وزارتخانه ها به ندرت از پایتخت فراتر می رفت. اداره ی این نهادها اغلب به شکل موروثی در اختیار خانواده های سرشناسی بود که با یکدیگر رقابت داشتند و گاه سمت های اداری را میان خود خرید و فروش می کردند.

۳۵. پرسابقه ترین و گسترده ترین وزارتخانه در دوره ی ناصرالدین شاه چه وزارتخانه ای بود و چگونه اداره می شد؟ وزارت مالیه به ریاست مستوفی الممالک بود که در پایتخت و مراکز ولایات توسط مستوفیانی که نسل اندر نسل به شغل مستوفی گری اشتغال داشتند، اداره می شد.

۳۶. مستوفیان چه وظیفه ای بر عهده داشتند؟ مسئولیت محاسبه و گردآوری مالیات ها و نظارت بر املاک دیوانی و سلطنتی (خاصه) را برعهده داشتند.

۳۷. سازمان قضایی عصر قاجار از چند گونه محاکم تشکیل می شد چه وظایفی داشتند و توسط چه کسانی اداره می شد؟ ۱- محاکم عُرف که به تخلفات و جرایم سیاسی و امنیتی مانند شورش، سرقت، نزاع و عدم پرداخت مالیات رسیدگی می کرد. این محاکم توسط قضات و مأمورانی که از مقام های حکومتی فرمان می بردند و حقوق می گرفتند، اداره می شد. ۲- محاکم شرع که دعاوی مدنی مانند دعوای خانوادگی، ملکی و ارث را حل و فصل می کردند. در این محاکم روحانیان به قضاوت می پرداختند و هزینه های رسیدگی برعهده ی طرفین دعوا بود.

۳۸. ارتش قاجاریه در دوره ی آقا محمد خان قاجار به چه سلاح هایی مجهز بود؟ تیر و کمان، گرز، شمشیر و تفنگ های فتیله ای بود و به ندرت از توپخانه استفاده می کرد.

۳۹. چرا عباس میرزا، ولیعهد فتحعلی شاه درصدد برآمد ارتش ایران را تجدید سازمان و مجهز به سلاح های مدرن کند؟ چون ارتش ایلخانی قاجار در جنگ با ارتش های اروپایی و به خصوص ارتش روسیه که ارتشی حرفه ای، آموزش دیده و مجهز به سلاح های آتشین جدید بود، ناکارآمدی خود را نشان داد.

۴۰. عباس میرزا، درصدد برآمد با استفاده از دانش و تجربیات کارشناسان کدام کشورها، ارتش ایران را تجدید سازمان و مجهز به سلاح های مدرن کند؟ فرانسه و انگلستان.

۴۱. چرا تلاش های عباس میرزا برای تجدید سازمان و مجهز کردن ارتش ایران به سلاح های مدرن بی نتیجه ماند؟ به دلیل پیمان شکنی دولت فرانسه و بدعهدی دولت انگلیس و موانع و مشکلات داخلی.

۴۲. در اوایل عصر ناصری، چه کسی با جدیت تمام برای تشکیل ارتش حرفه ای و دائم اقداماتی انجام داد؟ امیرکبیر.

۴۳. یکی از مقاصد امیرکبیر از تأسیس مدرسه ی دارالفنون چه بود؟ اخذ و اشاعه ی دانش نظامی جدید و تقویت توان جنگی و دفاعی کشور بود.

۴۴. امتیاز تأسیس بریکاد قزاق را چه کسی به روسیه واگذار کرد؟ ناصرالدین شاه.

۴۵. نیروی قزاق زیر نظر چه کسانی فعالیت می کرد؟ تحت فرماندهی افسران روسی.

۴۶. نیروی قزاق در چه زمینه هایی فعالیت می کرد؟ بیشتر به عنوان نیروی نگهبان شخص شاه و خاندان سلطنت و دفع شورش ها و اعتراض های داخلی عمل می کرد و در حفظ مرزها و مقابله با هجوم خارجی کارآیی چندانی نداشت.

۴۷. هم زمان با شکل گیری حکومت قاجار در ایران، کدام قدرت های اروپایی رقابت شدیدی را برای تسلط بر دیگر کشورها از جمله ایران آغاز کردند؟ روسیه، انگلستان و فرانسه.

۴۸. چرا زمامداران و مردم ایران در مقابل هجوم اروپایی ها به نوعی غافلگیر شدند و آمادگی لازم را برای مقابله با چنین رویارویی سنگینی نداشتند؟ زیرا که از تغییر و تحولات و پیشرفت های جوامع و کشورهای اروپایی ناآگاه یا کم اطلاع بودند.

۴۹. دولت روسیه از زمان چه کسی سیاست توسعه طلبانه ای را با هدف تسلط بر سرحدات شمالی ایران و عثمانی آغاز کرد؟ از زمان پتر کبیر.

۵۰. کدام اقدام سرآغازی بر جنگ های ایران و روسیه به حساب می آید؟ در زمان حکومت فتحعلی شاه قاجار و پس از آنکه حاکم گرجستان خود را تحت حمایت دولت روسیه قرار داد، روس ها به منطقه ی قفقاز لشکرکشی و گرجستان را تصرف کردند.

۵۱. دلایل شکست ایران در دور اول جنگ های ایران و روس چه بود؟ به سبب ضعف سیاسی و نظامی ایران و پیمان شکنی دولت های فرانسه و انگلستان.

۵۲. جنگ های دور اول ایران و روس با انعقاد کدام معاهده به پایان رسید؟ معاهده ی گلستان.

۵۳. فرمانده سپاه ایران در جنگ های دور اول و دوم ایران با روس که بود؟ عباس میرزا.

۵۴. علل شروع جنگ های دور دوم ایران و روس چه بود؟ ۱- مشخص نبودن خطوط مرزی در عهدنامه ی گلستان و ادعاهای ارضی جدید روس ها ۲- فریاد کمک خواهی مردم مسلمان شهرها و روستاهایی که به واسطه ی معاهده ی گلستان تحت سلطه و ستم روس ها قرار گرفته بودند.

مجموعه سوالات تشریحی تاریخ (۳) دوازدهم انسانی از درس ۱ تا ۶ - تهیه کننده: مهران زنگنه سرگروه تاریخ ایذه - مهر ماه ۱۳۹۷

۵۵. چه عاملی حکومت قاجار را ترغیب به اقدام نظامی برای آزادی سرزمین های ایرانی در معاهده ی گلستان کرد؟ صدور فتوای جهاد برخی از علما.
۵۶. جنگ های دور دوم ایران و روس با انعقاد کدام معاهده به پایان رسید؟ معاهده ی ترکمانچای.
۵۷. چه عواملی در شکست ایران در دوره ی دوم جنگ با روس ها تأثیر گذار بود؟ ناتوانی فتحعلی شاه در تأمین تدارکات سپاه و بی کفایتی و سستی برخی از فرماندهان مانند آصف الدوله.
۵۸. نتایج قراردادهای گلستان و ترکمانچای چه بود؟ ۱- مناطق وسیعی از سرزمین های حاصلخیز ایران در غرب دریای مازندران که شامل ولایات گرجستان، داغستان، ارمنستان، نخجوان و اران با شهرها و روستاهای آباد و پرجمعیت می شد، به روسیه واگذار گردید ۲- رود ارس مرز دو کشور قرار گرفت. ۳- ایران در عهدنامه ی گلستان از داشتن کشتی جنگی در دریای خزر محروم شد ۴- در معاهده ی ترکمانچای نیز متعهد به پرداخت ۵ میلیون تومان غرامت به دولت روسیه شد ۵- در معاهده ی ترکمانچای دادن حق مصونیت قضایی (کاپیتولاسیون) به اتباع آن کشور گشت.
۵۹. دست اندازی روسیه به خاک ایران بعد از معاهده ی ترکمانچای چگونه ادامه یافت؟ روس ها مناطق وسیعی از سرزمین های ایرانی در شرق دریای خزر (خوارزم و ماوراءالنهر) را تسخیر و عهدنامه ی آخال را بر حکومت قاجار تحمیل کردند.
۶۰. در قرار داد آخال روس ها کدام مناطق را از سرزمین ایران جدا کردند؟ مناطق وسیعی از سرزمین های ایرانی در شرق دریای خزر (خوارزم و ماوراءالنهر).
۶۱. نتیجه ی قرارداد تجاری روس ها که ضمیمه ی عهدنامه ی ترکمانچای بود را ذکر کنید؟ نتیجه ی آن گسترش نفوذ اقتصادی آنان در ایران و تسلط بر بازار نیمه ی شمالی کشور ما بود.
۶۲. روسیه در رقابت با انگلستان کدام امتیازات اقتصادی و سیاسی را در دوره قاجاریه از ایران گرفت؟ تأسیس بانک استقراضی، شیلات شمال و تأسیس نیروی قزاق.
۶۳. چه عاملی در سده ی ۱۸ م، موجب توجه بیشتر انگلیسی ها به ایران شد؟ سلطه ی استعماری انگلستان بر هندوستان.
۶۴. در اوایل دوره ی قاجار، دولت انگلیس چگونه کوشید نفوذ سیاسی و اقتصادی خود را در میهن ما گسترش دهد؟ با اعزام سفیران کارگشته به ایران و امضای معاهدات مُجَمَل و مُفَصَّل.
۶۵. دولت انگلیس چگونه زمینه را برای گسترش نفوذ و دخالت سیاسی، نظامی و اقتصادی خود در خلیج فارس فراهم آورد؟ با حضور در خلیج فارس و تسلط بر برخی از جزایر ایرانی.
۶۶. از چه زمانی انگلیسی ها درصدد جدا کردن سرزمین های شرق ایران برآمدند؟ از اواخر حکومت فتحعلی شاه.
۶۷. هدف دولت انگلیس از جدا کردن سرزمین های شرقی ایران چه بود؟ منطقه ای حائل و تحت نفوذ خود در مرزهای هندوستان به وجود آورد.
۶۸. دولت انگلستان برای جدا کردن سرزمین های شرقی ایران چه اقداماتی انجام داد؟ این دولت در زمان محمد شاه و ناصرالدین شاه به حمایت از حاکم نافرمان هرات و دیگر امیران شورشی افغان پرداخت و با اقدامات سیاسی و نظامی خود مانع سرکوب این شورش ها توسط سپاه ایران شد.
۶۹. انگلستان چگونه افغانستان، هرات و مناطقی از سیستان و بلوچستان را از ایران جدا کردند؟ با تحمیل معاهده ی پاریس به حکومت قاجار، افغانستان و هرات را از ایران جدا کرد. سپس با قرارداد گلداسمیت مناطقی از سیستان و بلوچستان را نیز از ایران جدا و ضمیمه ی خاک هندوستان که خود بر آن فرمان می راندند، کردند.
۷۰. مهم ترین امتیازات اقتصادی که انگلیسی ها در دوره قاجاریه از ایران گرفتند را نام ببرید؟ امتیازهای روپتر، بانک شاهنشاهی و توتون و تنباکو (رژی یا تالبوت).
۷۱. پیامد واگذاری امتیازات به بیگانگان در دوره ی قاجار چه بود؟ موجب نگرانی مردم به ویژه بازرگانان و روحانیان نسبت به تسلط بیگانگان بر اقتصاد و منابع تولید کشور شد و اعتراضات و جنبش هایی را برانگیخت.
۷۲. مهم ترین جنبشی که در زمینه ی واگذاری امتیازات به بیگانگان صورت گرفت چه جنبشی بود و چه نتیجه ای داشت؟ قیام هایی بود که به رهبری علمایی همچون حاج ملا علی کنی و میرزا حسن آشتیانی علیه امتیازهای روپتر و تنباکو صورت گرفت و منجر به عقب نشینی حکومت مستبد قاجار و لغو امتیازات مذکور شد.

مجموعه سوالات تشریحی تاریخ (۳) دوازدهم انسانی از درس ۱ تا ۶ - تهیه کننده: مهران زنگنه سرگروه تاریخ ایذه - مهر ماه ۱۳۹۷

۷۳. فتوای چه کسی در تحریم مصرف توتون و تنباکو نقش اساسی در لغو این امتیاز داشت؟ آیت الله میرزای شیرازی.
۷۴. همزمان با روی کار آمدن قاجارها در ایران در فرانسه چه اتفاقی رخ داد؟ ناپلئون بناپارت در فرانسه قدرت گرفت.
۷۵. بزرگترین مانع اهداف توسعه طلبانه ناپلئون در اروپا و جهان کدام کشور بود؟ انگلستان.
۷۶. چرا ناپلئون توان رویارویی مستقیم با انگلستان را نداشت؟ به دلیل جزیره ای بودن و برخورداری انگلستان از نیروی دریایی قدرتمند.
۷۷. ناپلئون برای مقابله با انگلستان چه سیاستی در پیش گرفت؟ تصمیم گرفت رقیب خود را با هجوم به مستعمراتش از پای درآورد. از این رو، نخست مصر را تصرف کرد و سپس در صدد حمله به هندوستان برآمد.
۷۸. علت اساسی توجه فرانسه به ایران در زمان ناپلئون چه بود؟ زیرا ایران مناسب ترین راه دستیابی ناپلئون به هند بود، بنابراین نمایندگان او یکی پس از دیگری راهی دربار قاجار شدند.
۷۹. چرا فتحعلی شاه از پیشنهاد ناپلئون، برای برقراری رابطه استقبال کرد؟ چون فتحعلی شاه درگیر جنگ با روسیه بود و به متحد قدرتمندی نیاز داشت.
۸۰. فتحعلی شاه و ناپلئون چه عهدنامه ای را بایکدیگر منعقد کردند؟ عهدنامه ی فین کشتاین.
۸۱. پس از عهدنامه ی فین کشتاین چه اقداماتی صورت گرفت؟ پس از آن هیئتی نظامی از سوی فرانسه برای تعلیم و تجهیز سپاه به ایران آمد و در مدت کوتاهی اقدامات مفیدی در این خصوص انجام شد.
۸۲. چرا اتحاد سیاسی و نظامی ایران و فرانسه در زمان فتحعلی شاه دوام زیادی نیاورد؟ زیرا ناپلئون اندکی بعد تمام تعهدات خود در پیمان با ایران را زیر پا گذاشت و با روسیه صلح کرد، هیئت نظامی فرانسوی را از ایران فرا خواند و حکومت قاجار را در مقابل روس ها تنها گذاشت.
۸۳. روابط ایران و فرانسه پس از لغو قرارداد فین کشتاین در چه زمینه هایی ادامه یافت؟ در حوزه ی قراردادهای بازرگانی و همکاری های فرهنگی به خصوص در زمینه ی واگذاری امتیاز کاوش های باستان شناختی ادامه یافت.
۸۴. چرا در عصر قاجار دو کشور مسلمان ایران و عثمانی مجال کمتری برای دشمنی و جدال با یکدیگر داشتند؟ به سبب درگیری و گرفتاری مستمر با دولت های اروپایی.
۸۵. علت بروز تنش های میان ایران و عثمانی در زمان فتحعلی شاه و محمدشاه چه بود؟ به سبب اختلافات مرزی، بدرفتاری عثمانیان با زائران ایرانی عتبات عالیات و مشکلات تجاری.
۸۶. تنش های میان ایران و عثمانی در دوره ی قاجار چگونه پایان یافت؟ با وساطت دولت های انگلستان و روسیه مذاکراتی میان ایران و عثمانی صورت گرفت و قراردادهای صلح ارزنده الروم اول و دوم میان آنها بسته شد و به کشمکش ها پایان داد.
۸۷. در اواخر دوره ی قاجار، دولت عثمانی چگونه توانست بخشی از اندیشمندان ایرانی را به سمت خود جلب نماید؟ با شکل گیری دسته بندی های سیاسی نظامی تازه در اروپا و نفرت تاریخی مردم ایران از انگلستان و روسیه، عثمانی توانست با شعار اتحاد اسلام بخشی از اندیشمندان ایرانی را به سمت خود جلب نماید.
۸۸. چرا حکومت قاجاریه تلاش هایی را برای برقراری ارتباط با کشورهای دیگر مانند آمریکا، اتریش، ایتالیا، بلژیک و انجام داد؟ به منظور کاستن از نفوذ و دخالت های روزافزون روسیه و انگلستان در امور ایران.
۸۹. چرا از تلاش های حکومت قاجاریه برای برقراری ارتباط با کشورهای دیگر مانند آمریکا، اتریش، ایتالیا، بلژیک و موفقیتی حاصل نشد؟ به سبب سنگ اندازی روس ها و انگلیسی ها و بی رغبتی این کشورها.

درس چهارم

۱. سه شیوه ی زندگی جامعه ی ایران در دوره ی قاجار را نام ببرید؟ زندگی روستایی، ایلی عشایری و شهری .
۲. ویژگی هایی روستاییان در دوره ی قاجار چگونه بود؟ به استثنای اربابان و زمین داران، طبقات روستایی اغلب افرادی بی زمین بودند که در اراضی مالکان کار می کردند. برخی از گزارشات نشان از آن دارد که روستاییان کم و بیش تحت ستم اربابان و مأموران مالیاتی بودند.
۳. ویژگی های زندگی ایلات و عشایر در دوره ی قاجار چگونه بود؟ در رأس ایلات سران ایلی قرار داشتند و تمام مناسبات و روابط حکومت و ایلی زیر نظر آن ها انجام می گرفت. افراد ایلی به واسطه ی خدماتی که به رهبران خود انجام می دادند از وضعیت بهتری نسبت به روستاییان برخوردار بودند. آنان

مجموعه سوالات تشریحی تاریخ (۳) دوازدهم انسانی از درس ۱ تا ۶ - تهیه کننده: مهران زنگنه سرگروه تاریخ ایذه - مهر ماه ۱۳۹۷

- همواره به عنوان نیروهای مسلح در مواقع جنگ یکی از منابع تأمین نیروی نظامی حکومت قاجار بودند و در مناطق تحت نفوذ خود با استقلال بیشتری حکومت می کردند.
۴. چه گروه هایی در دوره ی قاجار در شهرها می زیستند؟ گروه های اجتماعی مختلفی از قبیل مقام ها و کارگزاران حکومتی، علما و دانشمندان، بازرگانان، اصناف و پیشه وران، کارگران می زیستند.
۵. وضعیت روحانیون در دوره ی قاجار چگونه بود؟ آنان از دیرباز به دلیل بافت و ساختار مذهبی جامعه سنتی دوره ی قاجار در میان اقشار مختلف مردم نفوذ فراوانی داشتند و متکفل امور دینی بودند. روحانیون به واسطه ی نظارت بر موقوفات و دریافت وجوهات شرعی از نظر مالی از حکومت استقلال داشتند.
۶. چرا روحانیون در مقاطعی از تاریخ عصر قاجاریه، در برابر قدرت های خارجی ایستادگی کردند و اقدامات شاهان و درباریان قاجار را به چالش کشیدند؟ به دلیل عدم وابستگی به حکومت.
۷. هسته ی اصلی نظام اقتصادی و اجتماعی شهرها و شالوده ی زندگی اجتماعی و اقتصادی در مراکز شهری را چه مکانی تشکیل می داد؟ بازارها.
۸. چه عواملی سبب تمایز و تفاوت در بین اهالی یک شهر در محلات گوناگون می شد؟ عوامل قومی، مذهبی و شغلی.
۹. نظام تولید در دوره ی قاجار بر چه محورهایی استوار بود؟ هر کدام را توضیح دهید. ۱- شیوه ی تولید سهم بری دهقانی، که ساکنان و زارعین و کشاورزان از تولید، سهم معینی را دریافت می کردند. روستاییان بی زمین اغلب بر روی اراضی مالکان کار می کردند. آنان در ازای بهره برداری از ملک ارباب گاه تا یک سوم محصول را به عنوان بهره مالکانه به او تحویل می دادند. بخشی نیز به عنوان مالیات به دولت پرداخته و بخشی نیز سهم خودشان می شد. ۲- شیوه ی تولید خرده کالایی دولتی و خصوصی که ویژه اقتصاد شهری بود. این گروه از کارگران و اصناف و تولیدکنندگان شهری در کارگاه ها و مراکز تولید شهری به کار اشتغال داشتند. ۳- شیوه ی تولید شبانکارگی (شبانی) یا ایلیاتی که مختص ایلات و کوچ نشینان بود. نظیر تولید، گوشت، پوست، پشم، گلیم، فرش ایلاتی، لبنیات و غیره.
۱۰. چرا در اوایل دوره ی قاجار شاهد رشد و رونق صنایع دستی در ایران هستیم؟ در این زمان به علت جنگ های ناپلئون چندان کالاهای صنعتی اروپایی به ایران وارد نمی شد و صنایع دستی ایران مانند منسوجات ابریشمی، شال، مخمل، زری باف، ظروف سفالی و لعاب دار، منبت کاری، قلم کاری، خاتم کاری، انواع اسلحه گرم و سرد، با کیفیت خوب ساخته و تولید می شد و از لحاظ کیفیت و دوام در وضعیت مطلوبی بود.
۱۱. تأثیر واردات خارجی بر وضعیت صنایع ایران در دوره ی قاجار را توضیح دهید؟ با فروکش کردن جنگ در اروپا و سرازیر شدن سیل کالا های اروپایی، صنایع دستی ایران به تدریج رو به انحطاط رفت. بسیاری از اروپاییان که در این زمان از ایران دیدن کرده اند از نابودی و ضعف مراکز قدیمی و پررونق صنایع دستی ایران مثل کاشان، اصفهان، شیراز، کرمان و یزد خبر داده اند. کالاهای اروپایی، به ویژه محصولات صنعتی انگلستان صدمه ی شدید به صنایع ایران وارد آورد.
۱۲. در دوره ی صدارت چه کسی تلاش های زیادی برای احیای صنایع دستی ایران صورت گرفت؟ امیرکبیر.
۱۳. وضعیت کشاورزی ایران اواخر قرن نوزدهم و اوایل قرن بیستم میلادی چگونه بود؟ مانند گذشته یک کشاورزی معیشتی نبود. برخی از گزارش ها حاکی از چند برابر شدن تولید برخی از اقلام محصولات کشاورزی و به ویژه محصولات صادراتی مانند ابریشم، تریاک، تنباکو، پنبه و برنج دارد.
۱۴. چه عواملی در دوره ی قاجاریه موجب افزایش تولید و صادرات پنبه از ایران به روسیه شد؟ جنگ های استقلال آمریکا.
۱۵. بازرگانان روسی و ارمنی چگونه به روند افزایش صادرات پنبه در دوره ی قاجاریه کمک کردند؟ با حمایت های مالی، نصب دستگاه های پنبه پاک کنی، توزیع بذر و بالا بردن استانداردهای تولید.
۱۶. تجاری شدن کشاورزی ایران در عصر قاجار چه نتایجی در پی داشت؟ موجب افزایش درآمد مالکان و مشارکت روزافزون تجار ایرانی و خارجی در امر صدور تولیدات انواعی خاص از محصولات کشاورزی نظیر پنبه و تریاک شد.
۱۷. ورود محصولات جدید کشاورزی به ایران در دوره ی کدام شاه قاجار صورت گرفت و چه تأثیری بر جای گذاشت؟ ناصرالدین شاه. با ورود محصولات جدید کشاورزی از اروپا به ایران تحولی عظیم در سبد غذایی ایرانیان ایجاد شد به گونه ای که محصولات غذایی جدیدی مثل گوجه فرنگی، نخود فرنگی و سیب زمینی در غذای خانوارهای ایرانی جای خوش کرد و سیب زمینی به یکی از محصولات مهم کشاورزی تبدیل شد.

مجموعه سوالات تشریحی تاریخ (۳) دوازدهم انسانی از درس ۱ تا ۶ - تهیه کننده: مهران زنگنه سرگروه تاریخ ایذه - مهر ماه ۱۳۹۷

۱۸. در زمان مظفالدین شاه برای مقابله با قحطی چه اقدامی صورت گرفت؟ کشاورزان به کشت سیب زمینی تشویق می شدند.
۱۹. چه عواملی سبب رشد تولید و صادرات فرش در دوران قاجار شد؟ ارزیابی نیروی کار، طرح و نقش های زیبا و متنوع، هنرمندی و ظرافت بافندگان ایرانی از یک سو و تقاضای بازار جهانی و سرمایه گذاری خارجی در تولید و تجارت. علاوه بر آن، رکود صنعت صادرات ابریشم و کمبود طلا و نقره جهت تأمین مالی واردات کالا از اروپا و سایر کشورها، نیز تأثیر بسزایی بر رونق صادرات فرش به عنوان کالای جایگزین داشت.
۲۰. مهم ترین مراکز قالی بافی در دوره ی قاجار را نام ببرید؟ تبریز، کاشان، همدان، اصفهان، کرمان، اراک، کردستان، آذربایجان.
۲۱. در کدام شهرها کارگاه های کوچک و بزرگ فرش توسط تجار داخلی و سرمایه گذاران خارجی دایر شد؟ تبریز و اراک.
۲۲. نظام تعلیم و تربیت در دوره ی قاجار چگونه بود؟ نظام تعلیم و تربیت سنتی ایران تداوم و گسترش یافت. در آن زمان سوادآموزی مقدماتی در مکتب خانه ها و یا از طریق معلمان خصوصی یا معلمان سرخانه انجام می گرفت. دانش آموزانی که توانایی مالی و علاقه به ادامه ی تحصیل داشتند، وارد مدرسه های قدیم و حوزه های علمیه می شدند. در این مراکز آموزشی، علوم نقلی و عقلی تعلیم داده می شد.
۲۳. مراکز علمی و آموزشی مهم و بزرگ دوره ی قاجار را نام ببرید؟ مدرسه های مروی و سپهسالار (مدرسه ی عالی شهید مطهری کنونی).
۲۴. در نتیجه ی چه عواملی به تدریج مدرسه های جدیدی در دوره ی قاجاریه به وجود آمد؟ در نتیجه ی گسترش ارتباط ایرانیان با کشورهای اروپایی در دوره ی قاجار و ورود مظاهر تمدن مدرن غربی به کشور ما.
۲۵. نخستین مدرسه های جدید را چه کسانی در ایران تأسیس کردند؟ مسیونرهای اروپایی .
۲۶. مهم ترین مدرسه جدید دوره ی قاجار چه مدرسه ای بود؟ مدرسه ی دارالفنون.
۲۷. مدرسه ی دارالفنون با چه هدفی توسط امیر کبیر بنیان نهاده شد؟ با هدف فراگیری علوم و فنون جدید توسط دانشجویان ایرانی در داخل کشور.
۲۸. دارالفنون به عنوان نخستین مدرسه ی عالی یا دانشگاه ایرانی در چه رشته هایی فعالیت می کرد؟ در رشته های نظامی، پزشکی، ریاضی و هندسه، فیزیک، شیمی، معدن.
۲۹. کدام شخصیت های فرهنگی عصر قاجار بود که کوشش زیادی برای تأسیس مدرسه های جدید به ویژه در مقطع تحصیلی ابتدایی در شهرهای مختلف ایران کرد؟ میرزا حسن رشیدی.
۳۰. هدف رشدیه از برپایی مراکز آموزشی جدید چه بود؟ فراهم آوردن شرایط برای سوادآموزی فرزندان تمام قشرهای مختلف جامعه بود.
۳۱. در دوره ی قاجاریه کدام یک از زنان فاضل در تأسیس مدارس جدید مشارکت داشتند؟ از جمله ی این زنان می توان به بی بی خانم استرآبادی اشاره کرد که مدرسه ی دوشیزگان را به منظور تحصیل دختران در تهران تأسیس کرد.
۳۲. مؤسس حوزه ی فلسفی تهران که بود؟ ملا عبدالله زَنُوزی.
۳۳. در حوزه ی فلسفی تهران کدام شاخه های فلسفه ی اسلامی رشد و توسعه یافتند؟ مکتب مشاء، حکمت اشراق و حکمت متعالیه صدرایی و عرفانی.
۳۴. فیلسوف نامدار دوره ی قاجار را نام ببرید؟ حاج ملاهادی سبزواری (۱۲۸۹ - ۱۲۱۲ق).
۳۵. حاج ملاهادی سبزواری کتاب «اسرارالحکم» را به درخواست چه کسی به فارسی نوشت؟ ناصرالدین شاه قاجار.
۳۶. چرا پس از سقوط صفویان، هنر نگارگری رو به افول نهاد؟ به علت جنگ های داخلی.
۳۷. چرا نقاشی در عصر قاجاریه دچار تحولی اساسی شد؟ وحدت سیاسی و استقرار امنیت در سایه حمایت پادشاهان و دربار و ارتباط با غرب.
۳۸. کدام شاه قاجار برجسته ترین هنرمندان نقاشی را در تهران گرد آورد و آن ها را به کشیدن پرده های بزرگ جهت نصب در کاخ ها تشویق کرد؟ فتحعلی شاه.
۳۹. در دوره ی ناصرالدین شاه، سنت نگارگری ایرانی چه تحولی پیدا کرد؟ تحت تأثیر هنر نقاشی مدرن اروپایی قرار گرفت و سبک نوینی در نقاشی به وجود آمد و هنرمندان نقاش بزرگی مانند محمد غفاری معروف به «کمال الملک»، پا به عرصه نهادند.
۴۰. تعزیه در کدام دوره و برای چه رویدادی رواج یافت؟ در عصر صفوی برای بزرگداشت حماسه ی کربلا و شهادت امام حسین (ع) رواج یافت.
۴۱. هنر تعزیه در دوره ی کدام شاه قاجار گسترش پیدا کرد؟ ناصرالدین شاه.
۴۲. کدام مکان در دوره ی قاجار محل اجرای تعزیه بود؟ تکیه دولت.

مجموعه سوالات تشریحی تاریخ (۳) دوازدهم انسانی از درس ۱ تا ۶ - تهیه کننده: مهران زنگنه سرگروه تاریخ ایذه - مهر ماه ۱۳۹۷

۴۳. در دوره ی قاجار چه نمایش هایی و در کجا اجرا می شد؟ به جز نمایش های مذهبی، نمایش های دیگری مثل نمایش روحی (سیاه بازی) و بقال بازی در مراسم شادی در روی حوض خانه ها که با تخته آن را می پوشانیدند و یا در برخی قهوه خانه ها اجرا می شد.
۴۴. هنر تئاتر به سبک اروپایی در دوره ی قاجاریه به همت چه کسانی در ایران گسترش یافت؟ دانشجویان اعزامی به اروپا.
۴۵. چه کسی نخستین بار به دستور ناصرالدین شاه و در کجا یک تالار نمایش ساخت؟ میرزا علی اکبرخان مزین الدوله (نقاش باشی) در محل فعلی دارالفنون.
۴۶. سنت معماری ایرانی اسلامی دوره ی قاجاریه با توجه به چه عواملی تداوم یافت؟ با توجه به شرایط اقلیمی و آب و هوایی و نوع مصالح ساختمانی.
۴۷. اختراع دوربین عکاسی چه تاثیری بر معماری دوره ی قاجاریه داشت؟ تصاویر زیادی از بناهای اروپایی توسط مسافران در عصر ناصری به ایران آورده شد. بسیاری از معماران به سفارش دربار و ثروتمندان با تاسی و تقلید از معماری فرنگی و تلفیق آن با معماری ایرانی، سبکی از معماری را در این دوره به وجود آوردند که در آن عناصر و یژگی های معماری ایرانی و اروپایی در آن ترکیب شده بود.
۴۸. بناهایی که در دوره قاجاریه به تقلید از بناهای اروپایی ساخته می شد به چه نامی معروف شدند؟ بناهای «کارت پستالی».
۴۹. کاخ شمس العماره واقع در مجموعه ی کاخ گلستان، به دستور چه کسی ساخته شد؟ ناصرالدین شاه.
۵۰. ورود مظاهر تمدن جدید غربی مانند تلگراف، تلفن، پست، بانک، روزنامه، تئاتر، چه تاثیری در گسترش سبک معماری اروپایی در ایران داشت؟ پس از رواج این مظاهر تمدنی، ساختمان هایی مثل پست خانه، تلگراف خانه، تلفن خانه، بانک ها، دفاتر روزنامه ها، تماشاخانه ها، خیابان های جدید، مدارس جدید، فروشگاه ها، مراکز نظمی، بیمارستان های جدید، سفارت خانه ها تحت تأثیر معماری اروپایی ساخته شدند.

درس پنجم

۱. انقلاب مشروطه از زمان کدام شاه قاجار آغاز شد و تا چه زمانی تداوم داشت؟ از زمان مظفرالدین شاه آغاز شد و در دوره ی محمدعلی شاه ادامه یافت.
۲. آرمان و هدف انقلاب مشروطه چه بود؟ آزادی و برابری را در کشور برقرار سازد و با تدوین و اجرای قانون اساسی و برپایی مجلس شورای ملی، حکومت مستبد، ناکارآمد و ناسالم قاجار را به حکومتی قانونمند و کارآمد تبدیل کند.
۳. ایرانیان با انقلاب مشروطه خواهان چه بودند؟ خواهان تغییر شیوه ی اداره ی کشور شدند و در صدد برآمدن حکومت خودکامه ی شاه قاجار و زبردستان مستبد او را به سلطنتی مشروطه، در چارچوب قانون و تحت نظارت نمایندگان خویش در مجلس شورای ملی درآوردند.
۴. زمینه ها و علل انقلاب مشروطه به چند بخش تقسیم می شوند؟ ۱- سیاسی ۲- اقتصادی ۳- فکری و فرهنگی.
۵. عملکرد حکومت قاجار در سیاست داخلی و خارجی در دوران پیش از مشروطه چه پیامدهایی داشت؟ نارضایتی و در موارد زیادی خشم مردم را برانگیخت و به مقبولیت و مشروعیت سیاسی این حکومت ضربه ی اساسی زد.
۶. عملکرد حکومت قاجار در بُعد داخلی چگونه منجر به انقلاب مشروطه شد؟ حکومت قاجار به دلیل فقدان تشکیلات منسجم و کارآمد اداری با مشکلات زیادی در اداره ی امور کشور مواجه بود. علاوه بر آن رفتار مستبدانه ی شاه و زبردستان اغلب نالایق او که توأم با بی عدالتی و زیاده ستانی از مردم بود، بر کاستی های موجود افزود. از سوی دیگر ناکام ماندن اقدام هایی که برخی از صدراعظم های نوگرا مانند میرزا ابوالقاسم قائم مقام فراهانی، میرزا تقی خان امیرکبیر و میرزا حسین خان سپهسالار برای اصلاح روش شوررداری و نوسازی نهادهای حکومتی آغاز کردند، باعث سرخوردگی بیشتر ایرانیان و ناخرسندی آنان از خاندان حاکم شد.
۷. عملکرد دولت قاجار در عرصه ی خارجی چگونه منجر به انقلاب مشروطه شد؟ شکست های سیاسی نظامی سنگین حکومت قاجار در برابر دولت های اروپایی که منجر به جدایی سرزمین های پهناور، آباد و پر جمعیتی از خاک ایران در شمال و شرق کشور و گسترش نفوذ و دخالت بیگانگان شد، ضربه ی مهلکی به اعتبار و حیثیت آن حکومت وارد کرد. وقتی ژاپن به عنوان یک کشور کوچک آسیایی در جنگ با روسیه که در انتظار ایرانیان کشوری شکست ناپذیر جلوه می کرد، به پیروزی رسید، حقارت و ضعف سلسله ی قاجار بیش از پیش آشکار شد.
۸. عوامل اقتصادی، چگونه زمینه ساز انقلاب مشروطه شد؟ ۱- از دست رفتن مناطق حاصلخیز در عهدنامه های مختلف به خصوص معاهده های گلستان و ترکمانچای، اعطای حقوق ویژه ی تجاری و واگذاری امتیازات اقتصادی گوناگون به بیگانگان، خاصه روسیه و انگلستان از جمله عوامل مؤثر بر ضعف و انحطاط اقتصادی ایران در دوره ی قاجار بود. ۲- واردات بی رویه کالاهای خارجی و عدم حمایت دولت از صنایع داخلی، باعث رکود و تعطیلی صنایع محلی به ویژه کارگاه های نساجی شد که نتیجه ی آن افزایش بیکاری و فقر و کاهش بیشتر ارزش پول ایرانی بود. ۳- بروز قحطی های بزرگ و

مجموعه سؤالات تشریحی تاریخ (۳) دوازدهم انسانی از درس ۱ تا ۶ - تهیه کننده: مهران زنگنه سرگروه تاریخ ایذه - مهر ماه ۱۳۹۷

کمبود و گرانی آذوقه، به خصوص نان، بارها در دوره ی قاجار منجر به ناآرامی و شورش های پراکنده در شهرهای مختلف ایران شد. ۴- حکومت قاجار برای تأمین مخارج روزافزون خود به ویژه هزینه ی هنگفت سفر شاهان به اروپا، اقدام به فروش مناصب حکومتی، بالا بردن مالیات ها و استقراض از روسیه و انگلستان کرد که تنها بر وخامت وضعیت اقتصادی افزود و خشم و نفرت بیشتر مردم را برانگیخت. ۵- بخش هایی از جامعه به ویژه علما و بازرگانان به شدت نگران سلطه ی بیگانگان بر تجارت خارجی و منابع اقتصادی کشور بودند.

۹. **واردات بی رویه کالاهای خارجی و عدم حمایت دولت از صنایع داخلی در دوره ی قاجار به چه پیامدهایی داشت؟** باعث رکود و تعطیلی صنایع محلی به ویژه کارگاه های نساجی شد که نتیجه ی آن افزایش بیکاری و فقر و کاهش بیشتر ارزش پول ایرانی بود.

۱۰. **حکومت قاجار برای تأمین مخارج روزافزون خود به ویژه هزینه ی هنگفت سفر شاهان به اروپا دست به چه اقداماتی زد؟** اقدام به فروش مناصب حکومتی، بالا بردن مالیات ها و استقراض از روسیه و انگلستان شد.

۱۱. **زمینه ها و علل فکری و فرهنگی انقلاب مشروطه را ذکر کنید؟** ۱-آموزه های عدالت خواهانه و ظلم ستیزانه ی دین اسلام ۲- ترویج اندیشه های نو درباره ی حکومت و نشر آثار انتقادی.

۱۲. **چه عواملی در طول دوران تاریخ ایران اسلامی نقش بسزایی در برانگیختن روحیه ی عدالتخواهی، ظلم ستیزی و مبارزه با سلطه طلبی بیگانگان داشته است؟** باورها و آموزه های دینی، سیره و سنت پیشوایان مذهبی به خصوص خاطره ی قیام کربلا.

۱۳. **تأثیر آموزه های اسلامی و نقش عالمان شیعی در کدام یک از خیزش های سیاسی اجتماعی دوره قاجار آشکار است؟** بسیج مردم در جنگ های ایران و روس، مجازات سفیر متجاوز روسیه در تهران و قیام علیه امتیاز رویتر و جنبش تنباکو.

۱۴. **افکار و اقدامات کدام اندیشمند مبارز مسلمان، تأثیر زیادی بر جنبش مشروطه خواهی ایران و جنبش های اعتراضی در دیگر کشورهای اسلامی گذاشت؟** سیدجمال الدین اسدآبادی.

۱۵. **در نتیجه ی انقلاب های فکری و سیاسی که در اروپا به وقوع پیوست، بیشتر حکومت های مستبد و خودکامه ی آن دیار در سده های ۱۸ و ۱۹ م جای خود را به چه نوع نظام هایی دادند؟** نظام های سیاسی مشروطه و دموکرات.

۱۶. **باب ارتباط و آشنایی ایرانیان با اروپاییان چگونه گشوده و گسترش یافت؟** با جنگ های ایران و روسیه گشوده شد و آمدن اروپاییان به ایران در سمت فرستاده ی سیاسی (دیپلمات) و مستشار نظامی و بعدها با مسافرت عده ای از هم وطنان ما به فرنگ در نقش دیپلمات، دانشجو، بازرگان، گردشگر و... گسترش یافت.

۱۷. **راز پیشرفت و نیرومندی دولت های اروپایی و دلیل عقب ماندگی ایران از دیدگاه ایرانیان که به اروپا مسافرت می کردند، چه بود؟** آنچه بیش از همه نظر آنان را به خود جلب کرد، روش کشورداری و حکومت مبتنی بر قانون در اروپا بود.

۱۸. **نقش مسافران ایرانی به اروپا در رواج اندیشه های مشروطه خواهی در ایران را ذکر کنید؟** برخی از اینان پس از بازگشت به ایران، دیده ها و شنیده های خود را از پیشرفت ها و ترقیات تمدنی اروپاییان به ویژه اصول حکومت داری آنان برای هموطنان خود بازگو کردند و به مرور اندیشه ی مشروطه خواهی را رواج دادند.

۱۹. **کدام عوامل فرهنگی کمک شایانی به نشر و ترویج افکار جدید در ایران کردند؟** ورود صنعت چاپ به ایران، رونق نشر کتاب و انتشار روزنامه.

۲۰. **نویسندگان کتاب ها و روزنامه های داخل و خارج، چه عواملی را علل عقب ماندگی ایران و ناتوانی آن در برابر دولت های اروپایی می شمردند؟** استبداد سیاسی، نبود قانون و فساد و بی لیاقتی زمامداران.

۲۱. **کدام عامل سهم بسزایی در آگاهی بخشی به مردم و آشنا ساختن آن ها با مفاهیم جدید سیاسی داشت؟** روزنامه ها.

۲۲. **چه کسانی نخستین هسته ی گروه ی موسوم به «روشنفکران» را در ایران تشکیل دادند؟** ایرانیان فرنگ رفته.

۲۳. **مشهورترین روشنفکران عصر قاجار را ذکر کنید؟** میرزا صالح شیرازی، میرزا ابوالحسن خان ایلچی، مستشارالدوله، ملکم خان، میرزا فتحعلی آخوندزاده و میرزا عبدالرحیم طالبوف.

۲۴. **ناصرالدین شاه قاجار در آستانه ی پنجاهمین سال سلطنتش توسط چه کسی گشته شد؟** توسط میرزا رضا کرمانی یکی از مریدان سیدجمال الدین اسدآبادی.

مجموعه سؤالات تشریحی تاریخ (۳) دوازدهم انسانی از درس ۱ تا ۶ - تهیه کننده: مهران زنگنه سرگروه تاریخ ایذه - مهر ماه ۱۳۹۷

۲۵. چرا در دوران سلطنت فتحعلی شاه، اوضاع ایران بی ثبات تر و مشکلات اقتصادی پیچیده و بیشتر شد؟ چون وی فردی نرم خو و فاقد توانمندی لازم برای اداره امور بود. از همین رو، حتی بسیاری از مسائل کشور را به اطلاعش نمی رساندند و او هم تمایلی به مواجه شدن با مسائل و مشکلات نداشت.
۲۶. منتقدان و مخالفان حکومت قاجار چگونه در دوره ی مظفرالدین شاه بر فعالیت های خود افزودند؟ آنان با تأسیس انجمن های مخفی و نیمه مخفی، انتشار روزنامه و کتاب و برپایی مجالس وعظ و سخنرانی بر فعالیت های خود افزودند.
۲۷. فرمان مشروطه توسط کدام شاه قاجار صادر شد؟ مظفرالدین شاه.
۲۸. دستاوردهای انقلاب مشروطه را ذکر کنید؟ ۱- شکل گیری مجلس شورای ملی و هیئت وزیران ۲- تدوین و تصویب قانون اساسی ۳- گسترش روزنامه و روزنامه نگاری.
۲۹. پس از صدور فرمان مشروطه چه اقدامی صورت گرفت؟ هیئتی شامل نمایندگان بازرگانان، اصناف، روحانیان و روشنفکران تشکیل و نظام نامه ی انتخابات مجلس شورای ملی را تدوین کرد. در این نظام نامه کسانی که می توانستند در انتخابات شرکت کنند به شش گروه (قشر) تقسیم شده بودند.
۳۰. مصوبه های مهم نخستین دوره ی مجلس شورای ملی را ذکر کنید؟ اصلاح نظام مالیاتی و لغو تیول داری یا نظام اجاره داری زمین های کشاورزی با حق دریافت مالیات، انتقال مالکیت زمین های دولتی از خزانه ی شاهی به وزارت مالیه و کاهش بودجه ی دربار شاهی بود.
۳۱. تشکیل هیئت وزیران به ریاست رئیس الوزرا (نخست وزیر) چگونه صورت می گرفت؟ اعضای این هیئت که توسط شاه منصوب می شدند، با تأیید مجلس شورای ملی شروع به کار می کردند و در صورت عدم رضایت مجلس از کار برکنار می شدند.
۳۲. چرا برای قانون اساسی مشروطه متممی تدوین گردید؟ قانون اساسی مشروطه که با عجله تدوین و به امضای مظفرالدین شاه رسید، بیشتر به طرز کار مجلس شورای ملی مربوط می شد. به همین دلیل متممی برای آن تدوین گردید.
۳۳. متمم قانون اساسی مشروطه مشتمل بر چه اصولی بود؟ مشتمل بر اصول اساسی درباره ی حقوق و تکالیف متقابل دولت و ملت بود.
۳۴. عمده ی اصول قانون اساسی مشروطه از چه کشورهایی اقتباس شده بود؟ از اصول قانون اساسی کشورهای فرانسه و سوئیس اقتباس شده بود.
۳۵. روزنامه نگاران مشروطه خواه در مورد چه مفاهیمی مطلب می نوشتند؟ آزادی، آدمیت، برابری، عدالت، بیداری، حقوق، ترقی، وطن، استقلال.
۳۶. چه عواملی روابط محمدعلی شاه و مجلس را خصمانه تر کرد و امکان سازش و مصالح پایدار میان دو طرف را از بین برد؟ جانب داری آشکار دولت روسیه از شاه جدید و برخوردهای تند برخی از مشروطه خواهان و روزنامه نگاران افراطی با شاه و خانواده او.
۳۷. بهانه ی محمدعلی شاه برای حمله به مجلس چه بود؟ سوءقصد نافرجام به جان خود.
۳۸. سوءقصد نافرجام به جان محمدعلی شاه توسط مشروطه خواهان، باعث انجام چه اقداماتی از سوی وی شد؟ برقراری حکومت نظامی، توقیف روزنامه ها و منع تجمع ها و فرمان حمله به مجلس.
۳۹. چه گروهی مجلس مشروطه را به توپ بستند؟ نیروی قزاق که تحت فرمان افسران روسی بودند، مجلس را به توپ بستند.
۴۰. پیامدهای به توپ بسته شدن مجلس توسط محمدعلی شاه را ذکر کنید؟ در پی آن، تعدادی از مشروطه خواهان از جمله آیت الله سیدمحمد طباطبایی و آیت الله سیدعبدالله بهبهانی تبعید شدند، گروهی نیز به سفارت کشورهای خارجی پناه بردند. چند تن از مشروطه خواهان پر شور مانند میرزا جهانگیرخان صوراسرافیل، حاجی میرزا نصرالله ملک المتکلمین و سیدجمال الدین واعظ دستگیر و به دستور شاه مستبد به فجیع ترین شکل کشته شدند و با انحلال مجلس شورای ملی، بار دیگر استبداد برقرار شد.
۴۱. پس از به توپ بسته شدن مجلس شورای ملی چه دوره ای در تاریخ ایران آغاز شد؟ این دوره که حدود یک سال طول کشید به دوره ی استبداد صغیر معروف است.
۴۲. اصل دوم متمم قانون اساسی مشروطه به پیشنهاد و اصرار چه کسی به تصویب رسید و این اصل چه بود؟ به پیشنهاد شیخ فضل الله نوری. این اصل الزام می کرد که مصوبات مجلس شورای ملی توسط پنج نفر از مجتهدان طراز اول مورد نظارت قرار گیرد.
۴۳. چرا شیخ فضل الله نوری کمر همت به مخالفت با مشروطه خواهان بست؟ او اصول و مبانی مشروطه را مغایر و ناسازگار با اسلام شمرد و خواستار برپایی مشروطه ی مشروعه شد. وی ادعا می کرد که انقلاب مشروطه از مواضع اصیل و اولیه ی خود منحرف شده است و برخی افراد مخالف با اسلام در پوشش مشروطه خواهی قصد دارند مبانی و ارزش های اسلامی را تضعیف و نابود کنند.

مجموعه سؤالات تشریحی تاریخ (۳) دوازدهم انسانی از درس ۱ تا ۶ - تهیه کننده: مهران زنگنه سرگروه تاریخ ایذه - مهر ماه ۱۳۹۷

۴۴. پس از جبهه گیری شیخ فضل الله نوری در مقابل مشروطه، کدام جریان های فکری سیاسی قدرتمند در برابر هم صف آرایی کردند؟ در یک سو شیخ فضل الله نوری و شمار زیادی از روحانیان و طلاب در تهران و سایر شهرهای ایران و عتبات عالیات قرار داشتند که با مشروطه به مخالفت برخاستند. در سوی دیگر، طرفداران مشروطه بودند که شامل طیف گسترده ای از روشنفکران، روحانیان و... می شدند.
۴۵. مخالفان مشروطه به رهبری شیخ فضل الله نوری دست به چه اقداماتی می زدند؟ اعضای این جریان فکری، علاوه بر بست نشینی و برپایی گردهمایی های اعتراضی، کتاب ها و رساله های متعددی در نقد و رد مشروطه نوشتند.
۴۶. کدام یک از مجتهدین به دفاع از انقلاب و نظام مشروطه برخاستند؟ به جز دو مجتهد برجسته ی تهران (طباطبایی و بهبهانی)، سه تن از مراجع بزرگ نجف (محمد کاظم آخوند خراسانی، شیخ عبدالله مازندرانی و میرزا حسین خلیلی تهرانی) نیز به دفاع از انقلاب و نظام مشروطه برخاستند.
۴۷. هواداران مشروطه در مقابل مخالفان مشروطه دست به چه اقداماتی زدند؟ آثار متعددی در تأیید و وجوب مشروطه و رد دیدگاه مخالفان نوشتند. یکی از شاخص ترین آثار در تأیید مشروطه توسط آیت الله میرزای نائینی به رشته ی تحریر درآمد.
۴۸. کدام شهر با هدایت انجمن ایالتی و پایمردی مجاهدان مشروطه خواه آذربایجانی، پایگاه آزادی خواهی و مقاومت در برابر استبداد و مستبدان شد؟ تبریز.
۴۹. در رأس مجاهدان تبریز چه کسانی قرار داشتند؟ ستارخان و باقرخان.
۵۰. این سخن از کیست و در مورد چه واقعه ای می باشد: «از ایران آذربایجان ماند، از آذربایجان تبریز، از تبریز کوی امیرخیز و از کوی امیرخیز کوچه ای که ستارخان در آن می جنگید؛ سپس کوچه به کوی، کوی به تبریز، تبریز به ایالت و ایالت به ایران مبدل شد»؟ احمد کسروی. وضعیت تبریز در جریان محاصره ی نیروهای ضد مشروطه.
۵۱. پس از مقاومت مردم تبریز در برابر استبداد محمدعلی شاه، مردمان کدام مناطق و نواحی دست به قیام زدند؟ در گیلان مشروطه خواهان با جلب حمایت یکی از زمین داران بزرگ به نام محمد ولی خان تنکابنی (سپهدار)، قدرت را به دست گرفتند و آماده ی حرکت به سوی تهران شدند. در مرکز ایران نیز بختیاری ها به سمت انقلابیون گرایش یافتند. علیقلی خان سردار اسعد، برادرش صمصام السلطنه، ایل خان بختیاری را به هواداری از مجلس و مشروطه فراخواند.
۵۲. چگونه دوره ی استبداد صغیر به سر آمد؟ جنگاوران ایل بزرگ بختیاری پس از تصرف اصفهان به قصد تسخیر پایتخت به حرکت درآمدند. سرانجام نیروهای بختیاری به فرمانده ی سردار اسعد و مجاهدان گیلانی با هدایت سپهدار و پیرم خان ارمی در عملیاتی هماهنگ تهران را فتح کردند و با پناهندگی محمدعلی شاه به سفارت روسیه، دوره استبداد صغیر به سر آمد (تیر ۱۲۸۸).
۵۳. اقدامات فاتحان تهران را ذکر کنید؟ پس از فتح تهران، مجلسی از بزرگان مشروطه تشکیل شد. این مجلس محمدعلی شاه را از سلطنت برکنار کرد و پسر خردسالش احمد میرزا را به جانشینی او برگزید. این مجلس همچنین با تعیین مقرری برای شاه برکنار شده، به او اجازه داد از کشور خارج شود. علاوه بر آن یک دولت موقت را برای اداره ی امور کشور انتخاب کرد. مجلس مذکور، همچنین دادگاه ویژه ای را برای محاکمه و مجازات مخالفان مشروطه تشکیل داد.
۵۴. شهادت شیخ فضل الله نوری به دست مشروطه خواهان چه آثار و تبعات زیانباری بر جامعه و فضای سیاسی ایران گذاشت؟ موجب گسترش اختلافات داخلی و یأس و سرخوردگی روحانیان موافق مشروطه شد.
۵۵. چه گروه هایی در انقلاب مشروطه مشارکت داشتند؟ طیف گسترده ای از گروه ها و قشرهای اجتماعی عمدتاً شهری مانند روحانیان، بازرگانان، روشنفکران، اصناف و پیشه وران، زنان و کارگران در انقلاب مشروطه مشارکت داشتند.
۵۶. رهبری انقلاب مشروطه بیشتر در اختیار چه گروه هایی بود؟ روحانیان، بازرگانان، روشنفکران.
۵۷. اصناف و پیشه وران (صنعتگران و مغازه داران) و قشر کارگر شهری چه نقشی در انقلاب مشروطه داشتند؟ آنان با عزم و اراده ی محکمی در تمام رویدادهای انقلاب از جمله بست نشینی ها و تظاهرات ها به طور گسترده حضور یافتند و با نیروهای مستبد درگیر شدند. بیشترین و داغ ترین نطق های دوره ی اول مجلس شورای ملی به نمایندگان اصناف و پیشه وران اختصاص داشت.

مجموعه سوالات تشریحی تاریخ (۳) دوازدهم انسانی از درس ۱ تا ۶ - تهیه کننده: مهران زنگنه سرگروه تاریخ ایذه - مهر ماه ۱۳۹۷

۵۸. **زنان چه نقشی در انقلاب مشروطه داشتند؟** آنان در بسیاری از رویدادهای کلیدی انقلاب در پایتخت و شهرهای دیگر حضوری پرشور داشتند و در مواردی حتی در کنار مردان با مستبدان جنگیدند. زنان مشروطه خواه به رغم محروم شدن از حق رأی، همچنان به فعالیت های اجتماعی مانند تأسیس انجمن، روزنامه و مدرسه ادامه دادند.

۵۹. **عمده ترین چالش ها و مشکلات مشروطه خواهان پس از فتح تهران و به دست گرفتن قدرت را ذکر کنید؟** ۱- فرهنگ کهن استبدادی: یعنی تفکر و روحیه ی انحصارطلبی، خودمحوری، بی اعتنایی به قانون، عدم تحمل افکار و سلیقه های متفاوت و ترجیح منافع فردی و خانوادگی بر منافع جمعی و ملی، مانعی اساسی و بزرگ در مسیر تحقق آرمان ها و هدف های مشروطه خواهی بود ۲- فقدان تشکیلات منظم و منسجم اداری و اقتصادی: که به حکومت مشروطه اجازه نمی داد تا حاکمیت خود را بر سرتاسر کشور برقرار و برنامه هایش را پیش ببرد. هیئت وزیران شکل گرفت، اما وزارتخانه و تشکیلات منسجمی وجود نداشت. از نظر مالی نیز دولت مشروطه در تنگنای وسیعی قرار داشت و خزانه ی آن تقریباً خالی بود. کارگردآوری درآمدهای حکومتی مختل بود ۳- مداخله و فشار خارجی: انقلاب مشروطه ی ایران در شرایطی به پیروزی رسید که دولت استبدادی روسیه پس از شکست نظامی از ژاپن، گرفتار انقلاب مشروطه در داخل کشور خود بود. این دولت پس از سرکوب انقلاب داخلی، دوباره دخالت های استعماری خود را در ایران که همواره توأم با تهدید و خشونت بود، از سر گرفت. قرارداد ۱۹۰۷ روسیه و انگلستان، دست روس ها را برای دخالت بی حد و حصر در امور ایران باز گذاشت.

۶۰. **نمایندگان دومین دوره ی مجلس شورای ملی برای رفع مشکلات کشور چه اقداماتی انجام دادند؟** چاره رفع این مشکلات را در استخدام کارشناسان خارجی دیدند. از این رو، چندین کارشناس امور اداری مالی به ریاست مورگان شوستر از کشور آمریکا و تعدادی کارشناس نظامی سوئدی برای تأسیس نیروی ژاندارمری به استخدام دولت ایران درآمدند.

۶۱. **عکس العمل دولت های روس و انگلیس پس از استخدام مورگان شوستر چه بود؟** پس از شروع به کار کارشناسان آمریکایی در ایران، دولت های انگلستان و به خصوص روسیه با این اقدام مخالفت کردند. در نتیجه ی دخالت و تهدید نظامی روسیه، دولت ایران مجبور شد به رغم مخالفت مجلس شورای ملی، کارشناسان آمریکایی را برکنار و روانه ی کشورشان سازد.

۶۲. **ناکارآمد بودن سازمان اداری و نظامی و وجود مشکلات اقتصادی و مالی پس از تشکیل مجلس دوم شورای ملی چه پیامدهایی داشت؟** موجب شد که متنفذان محلی به ویژه سران ایلات در مناطق مختلف کشور قدرت خود را گسترش دهند و حاکمیت دولت مرکزی را متزلزل کنند. برخی از آنان حتی با مأموران دولت های خارجی مانند انگلستان رابطه برقرار کردند و خود را تحت حمایت آن قرار دادند.

۶۳. **اقدامات دولت روسیه و انگلیس در ایران پس از تشکیل دومین دوره ی مجلس شورای ملی را ذکر کنید؟** نظامیان روس مناطقی از ایران را اشغال و جنایت های هولناکی را مرتکب شدند. آنان در تبریز بیش از ۴۰ نفر از آزادی خواهان از جمله ثقه الاسلام تبریزی را به دار آویختند و به شهادت رساندند. در مشهد نیز سربازان متجاوز روس حرم امام رضا را به توپ بستند و تعدادی از زائران را شهید کردند. انگلیسی ها نیز طی آن سال هایی که برای ایرانیان بسیار سرنوشت ساز بود، سیاست مزورانه ای در پیش گرفتند. آنان علاوه بر مماشات با روسیه و نادیده گرفتن دخالت ها و جنایات روس ها، اقدام به تحکیم نفوذ خود در مناطق مرکزی و جنوبی ایران کردند. به همین منظور دولت انگلستان با دور زدن دولت مرکزی با خان ها و سران ایلات ارتباط برقرار و معاهده هایی امضا کرد.

درس ششم

۱. **عمده ی تحولات تاریخ جهان به ویژه اروپا در قرن ۱۹ م متأثر از چه واقعه ای بود؟** متأثر از آثار و پیامدهای انقلاب کبیر فرانسه و انقلاب صنعتی بود.
۲. **مهم ترین تحولات تاریخ جهان به ویژه اروپا در قرن ۱۹ م چه بود؟** ۱- تداوم و گسترش رقابت های استعماری ۲- رشد اندیشه ی ملی گرایی (ناسیونالیسم) ۳- ظهور قدرت های جدید.
۳. **چرا در قرن ۱۹م. قدرت سیاسی نظامی دولت های اروپایی و به تبعه آن سیاست های استعماری آنان به طرز چشمگیری توسعه یافت؟** به دلیل وقوع انقلاب صنعتی و ساخت سلاح های آتشین مانند تفنگ، توپ و کشتی های جنگی.
۴. **کدام کشورهای اروپایی در قرن ۱۹م. به رقابت استعماری با یکدیگر پرداختند؟** انگلستان، فرانسه و روسیه.

مجموعه سوالات تشریحی تاریخ (۳) دوازدهم انسانی از درس ۱ تا ۶ - تهیه کننده: مهران زنگنه سرگروه تاریخ ایذه - مهر ماه ۱۳۹۷

۵. دولت روسیه در قرن ۱۹م. با چه هدفی و کدام یک از همسایگان خود را مورد حمله قرار داد؟ ارتش روسیه با هدف رسیدن به دریاهای گرم و آبراه های مهم، بارها به قلمرو امپراتوری عثمانی در شبه جزیره ی بالکان و حوزه ی دریای سیاه و نیز سرزمین های ایرانی در دو سوی دریای مازندران (خزر) پورش آورد و مناطق وسیعی را تسخیر و تصرف کرد.
۶. در قرن ۱۹م. کدام کشور در قاره ی آمریکا، به کشوری صنعتی و قدرتی جهانی تبدیل شد؟ ایالات متحده.
۷. آمریکا چگونه اقدام به نفوذ و مداخله در امور کشورهای آمریکای لاتین (آمریکای جنوبی) کرد؟ با بهره گیری از توان نظامی و اقتصادی خود.
۸. نمونه هایی از جنبش های ضد استعماری و استقلال طلبی را در نقاط مختلف جهان ذکر کنید؟ ۱- قیام مهدیون در سودان به رهبری مهدی سودانی در مقابل انگلیس ۲- مبارزات مردم الجزایر به فرماندهی امیر عبدالقادر بر ضد ارتش فرانسه ۳- شورش سپاهیان هندی و مبارزات ضد استعماری گاندی در هندوستان ۴- جنبش استقلال طلبی مردم آمریکای لاتین به رهبری سیمون بولیوار .
۹. در سده ی ۱۹ م، کدام جریان های فکری زمینه ساز شکل گیری کشورها و دولت های ملی در اروپا شد؟ جریان فکری ملی گرایی و آزادیخواهی.
۱۰. در سده ی ۱۹م، تفکر ملی گرایی چه پیامدهایی را به دنبال داشت؟ تفکر ملی گرایی، مردمان و گروه های قومی را که تاریخ، فرهنگ و زبان مشترکی داشتند، برانگیخت تا با هم یکی شوند و زیر پرچم حکومتی یکپارچه و مستقل قرار گیرند.
۱۱. مردمان و گروه های کدام کشورهای اروپایی تحت تأثیر اندیشه ی ملی گرایی، برای تأسیس حکومت ملی به پا خاستند؟ ایتالیایی ها، آلمانی ها، لهستانی ها، صرب ها، مجارها.
۱۲. چگونگی وحدت ایتالیا را ذکر کنید؟ تا حدود اواسط قرن ۱۹ م، ایتالیا کشوری چندپاره بود که بر هر قسمت آن خاندان های مختلف، پاپ ها و یا کشورهای همسایه (اتریش و فرانسه) حکومت می کردند. در نیمه ی دوم این قرن، ملی گرایان ایتالیایی به رهبری کاوور و گاریبالدی قیام کردند و با استفاده از رقابتی که میان اتریش و فرانسه وجود داشت، موفق شدند ایتالیا را متحد کنند و تحت حاکمیت حکومت ملی و مستقلی درآوردند.
۱۳. ملی گرایان ایتالیایی به رهبری چه کسانی موفق شدند ایتالیا را متحد کنند و تحت حاکمیت حکومت ملی و مستقلی درآوردند؟ به رهبری «کاوور» و «گاریبالدی».
۱۴. وضعیت سیاسی آلمانی ها تا میانه ی قرن ۱۹م چگونه بود؟ فاقد حکومت یکپارچه بودند و سرزمین های آنان در اتحادیه ی نیم بندی موسوم به اتحادیه ی آلمانی در کنار هم قرار داشتند.
۱۵. چرا امپراتوری اتریش مجارستان مخالف تشکیل آلمان واحدی بودند؟ چون شکل گیری آلمان متحد و نیرومند را تهدیدی برای خویش می شمرد.
۱۶. کدام ایالت پیشگام وحدت آلمان شد؟ ایالت پروس.
۱۷. وحدت آلمان چگونه صورت گرفت؟ ویلهلم یکم فرمانروای پروس به کمک بیسمارک، مرد آهنین آن ایالت، سرزمین های آلمانی را متحد و امپراتوری آلمان را تأسیس کرد. پروس برای رسیدن به این موفقیت بزرگ، با کشورهای دانمارک، اتریش مجارستان و فرانسه جنگید و آن ها را شکست داد.
۱۸. امپراتوری آلمان تحت هدایت چه کسانی به سرعت گام در مسیر پیشرفت و اقتدار نهاد؟ ویلهلم یکم و جانشین او ویلهلم دوم و مهم تر از آن با درایت صدراعظم مقتدری چون بیسمارک.
۱۹. آلمان چگونه خیلی زود به یکی از پیشروترین کشورهای اروپایی در زمینه ی صنعت تبدیل شد؟ این امپراتوری با تأسیس و توسعه ی مدارس و دانشگاه ها، برایی صنایع جدید و بسط شبکه ی حمل و نقل و ارتباطات.
۲۰. آلمان چگونه توانست در زمینه ی نظامی با انگلستان به رقابت برخیزد؟ آلمانی ها با ساخت تسلیحات مدرن به ویژه توپ ها، هواپیماها، کشتی های جنگی و زیردریایی ها، با انگلستان که در آن زمان قوی ترین نیروی دریایی را داشت به رقابت برخاستند.
۲۱. چرا آلمان در اواخر قرن ۱۹م. مبادرت به انعقاد پیمان اتحاد سیاسی و نظامی با برخی از کشورها کرد؟ آلمان از یک سو با هدف مقابله با تهدیدات خارجی به ویژه خطر حمله ی فرانسه و از سوی دیگر برای پیشبرد سیاست های توسعه طلبانه ی خود در اروپا و فراسوی دریاهای.
۲۲. اتحاد سه گانه (مثلث) با حضور چه کشورهایی شکل گرفت؟ آلمان نخست با امپراتوری اتریش-مجارستان پیمان اتحاد بست و سپس ایتالیا را نیز وارد این پیمان کرد و اتحاد سه گانه (مثلث) را تشکیل داد.

مجموعه سوالات تشریحی تاریخ (۳) دوازدهم انسانی از درس ۱ تا ۶ - تهیه کننده: مهران زنگنه سرگروه تاریخ ایذه - مهر ماه ۱۳۹۷

۲۳. **اتفاق سه گانه چگونه و با حضور چه کشورهایی شکل گرفت؟** فرانسه برای خروج از انزوای سیاسی و پایان دادن به برتری جویی آلمان، نخست با روسیه و سپس با انگلستان پیمان های جداگانه ای منعقد کرد که آن ها را دو به دو شریک و متحد سیاسی، نظامی و اقتصادی یکدیگر قرار می داد. مدتی بعد انگلستان و روسیه نیز با بستن معاهده ی ۱۹۰۷م. به اختلافات خود در ایران، افغانستان و تبت پایان دادند و عملاً اتفاق سه گانه را در برابر اتحاد سه گانه به وجود آوردند.

۲۴. **قرارداد ۱۹۰۷ بین چه کشورهایی و چرا منعقد شد؟** بین روسیه و انگلیس. به اختلافات خود در ایران، افغانستان و تبت پایان دادند.

۲۵. **اتحاد و اتفاق سه گانه منجر به چه شد؟** این پیمان ها منجر به نوعی توازن قدرت جدید در اروپا شد.

۲۶. **مهم ترین علل شروع جنگ جهانی اول را ذکر کنید؟** ۱- اختلافات مرزی و دشمنی شدید آلمان و فرانسه ۲- مسابقه ی تسلیحاتی ۳- رقابت بر سر مستعمرات ۴- اقدام برای توسعه ی نفوذ و دخالت در منطقه ی شبه جزیره ی بالکان.

۲۷. **شروع جنگ جهانی اول چگونه بود؟** در پی قتل ولیعهد اتریش و همسرش به دست یک صرب ملی گرا در شهر سارایوو، مرکز بوسنی، اتریش به حکومت صربستان مستقل اعلان جنگ کرد. طولی نکشید که کشورهای عضو اتحاد مثلث با کشورهای اتفاق مثلث وارد جنگ شدند.

۲۸. **پس از شروع جنگ جهانی اول کدام کشورها به متحدین و متفقین پیوستند؟** امپراتوری عثمانی و بلغارستان به صف متحدین و ژاپن، یونان، پرتغال، رومانی و برخی کشورهای دیگر به جبهه ی متفقین پیوستند.

۲۹. **انقلاب روسیه چگونه به وقوع پیوست؟** اوضاع و شرایط نابسامان دوران جنگ جهانی اول مردم روسیه را که از سال ها قبل نسبت به حکومت خودکامه ی تزارها ناخشنود بودند، خشمگین کرد. از این رو عده ای از مخالفان به کمک واحدهایی از ارتش در پتروگراد (پایتخت) دست به شورش زدند و با تشکیل دولت موقت، نیکولای دوم آخرین تزار روس را برکنار کردند.

۳۰. **انقلابیون سوسیالیست روسی به چه نامی معروف بودند و رهبر آن ها که بود؟** به بلشویک ها معروف بودند و رهبر آن ها لنین بود.

۳۱. **لنین پیرو کدام فیلسوف بود؟** لنین پیرو کارل مارکس، فیلسوف آلمانی بود و با نظام سرمایه داری مخالفت می کرد.

۳۲. **لنین با طرح چه شعارهایی در صدد جلب پشتیبانی سربازان، کشاورزان و کارگران برآمد؟** او با طرح سه شعار اساسی: «صلح، زمین، نان»، «تسلط کارگران بر تولید» و «همه ی قدرت از آن شوراهاست».

۳۳. **از چه زمانی نام روسیه به اتحاد جماهیر شوروی تغییر یافت؟** پس از آن که لنین حکومتی کمونیستی در روسیه بر پایه ی شوراهای کارگران و کشاورزان به وجود آورد.

۳۴. **لنین پس از پیروزی انقلاب چه اقداماتی در روسیه انجام داد؟** حکومتی کمونیستی در روسیه بر پایه ی شوراهای کارگران و کشاورزان به وجود آورد و تمامی احزاب به جز حزب کمونیست را غیرقانونی اعلام کرد. از آنجایی که لنین به مردم وعده صلح داده بود، در مقابل واگذاری متصرفات وسیعی در غرب و جنوب غربی کشور، معاهده ی صلحی با دولت های متحد منعقد کرد و سربازان روسی را از جبهه های جنگ فراخواند.

۳۵. **چرا آمریکا در جنگ جهانی اول به آلمان اعلان جنگ داد؟** حمله ی پیاپی زیردریایی های آلمانی به ناوگان آمریکایی و غرق کردن کشتی های این کشور موجب شد که کنگره ی ایالات متحده به آلمان اعلان جنگ دهد.

۳۶. **ورود آمریکا به جنگ جهانی اول چه پیامدهایی داشت؟** با ورود نیروهای تازه نفس آمریکایی به جبهه ی جنگ، ارتش متفقین ابتکار عمل را به دست گرفت و سربازان خسته ی آلمانی را عقب راند. پس از آن، دولت های متحد یکی پس از دیگری تسلیم شدند و جنگ جهانی اول پس از چهار سال و اندی به پایان رسید.

۳۷. **آثار و پیامدهای جنگ جهانی اول را ذکر کنید؟** ۱- پیمان صلح ورسای ۲- تشکیل جامعه ی ملل ۳- تلفات و خسارت های انسانی و اقتصادی.

۳۸. **پس از جنگ جهانی اول چه پیمانی میان دولت های پیروز و شکست خورده به امضاء رسید؟** پیمان صلح ورسای.

۳۹. **در پیمان صلح ورسای در مورد آلمان چه تصمیماتی گرفتند؟** بر اساس پیمان، مستعمرات آلمان میان متفقین تقسیم و بخش هایی از خاک این کشور به فرانسه و لهستان واگذار گردید. علاوه بر آن، آلمان ها ملزم شدند به دولت های متفق غرامت بپردازند و توان نظامی خود را محدود نگه دارند.

۴۰. **در پیمان های صلحی که بعد از جنگ جهانی اول با سایر دولت های مغلوب بسته شد چه تغییراتی صورت گرفت؟** به فروپاشی امپراتوری های اتریش مجارستان و عثمانی، تغییر نقشه ی سیاسی اروپای شرقی و خاورمیانه و شکل گیری کشورهای جدید انجامید.

مجموعه سؤالات تشریحی تاریخ (۳) دوازدهم انسانی از درس ۱ تا ۶ - تهیه کننده: مهران زنگنه سرگروه تاریخ ایذه - مهر ماه ۱۳۹۷

۴۱. پیشنهاد تاسیس جامعه ی ملل از سوی چه کسی و با چه هدفی صورت گرفت؟ در جریان مذاکرات صلح ورسای، ویلسون، رئیس جمهور آمریکا، پیشنهاد کرد که برای تأمین صلح و امنیت جهانی و جلوگیری از جنگ، نهادی بین المللی با عنوان جامعه ی ملل تأسیس شود.
۴۲. جامعه ی ملل با عضویت چند کشور و در کجا تشکیل شد؟ بیش از ۵۰ کشور در شهر ژنو در سوئیس تشکیل شد.
۴۳. تلفات و خسارت های انسانی و اقتصادی جنگ جهانی اول را ذکر کنید؟ جنگ جهانی اول تلفات و مصایب جانی، جسمی و روحی فراوانی به بار آورد و به طور دهشتناکی منابع و مراکز اقتصادی، تولیدی و مالی اروپا و دیگر مناطق جهان را ویران کرد. بر اساس آمار رسمی، بیش از ۹ میلیون نظامی در این جنگ کشته شدند و ده ها میلیون سرباز مجروح، اسیر و مفقودالثر گردیدند. علاوه بر آن، میلیون ها غیرنظامی در سرتاسر جهان، بر اثر عملیات جنگی و یا به سبب برخی اتفاقات ناشی از جنگ مانند کمبود مواد غذایی و شیوع بیماری همه گیر کشته، مجروح، بیمار و یا آواره شدند.
۴۴. اوضاع ایران هم زمان با آغاز جنگ جهانی اول چگونه بود؟ هم زمان با آغاز جنگ بین الملل اول، میهن ما وضعی آشفته داشت و حکومت مشروطه به دلیل اختلاف های سیاسی داخلی، ضعف تشکیلات اداری و نظامی، مشکلات اقتصادی و دخالت های فزاینده ی خارجی، قادر به سر و سامان دادن به امور و برقراری نظم و امنیت نبود.
۴۵. سیاست دولت ایران پس از شروع جنگ جهانی اول چه بود؟ اعلان بی طرفی کرد.
۴۶. روسیه و انگلستان به چه بهانه ای در جریان جنگ جهانی اول به ایران لشکرکشی کردند؟ در اوایل جنگ، مأموران و جاسوسان آلمانی در مناطق مختلف ایران دست به تحرکاتی بر ضد دولت های اتفاق مثلث زدند. روسیه و انگلستان همین موضوع را بهانه ی لشکرکشی به ایران قرار دادند.
۴۷. در جریان جنگ جهانی اول، روس ها و انگلیسی ها کدام مناطق کشور ما را اشغال کردند؟ نظامیان روسی بخش وسیعی از نیمه ی شمالی کشورمان را که بر اساس معاهده ۱۹۰۷ به عنوان منطقه ی تحت نفوذ روسیه شناخته شده بود، اشغال کردند. انگلستان نیز گروهی از افسران انگلیسی و مزدوران هندی را به ایران فرستاد و نیروی پلیس جنوب را در بخش های جنوبی میهن ما تشکیل داد.
۴۸. در جریان جنگ جهانی اول، روس ها و انگلیسی ها بر اساس قرارداد ۱۹۱۵ چه تصمیمی در مورد ایران گرفتند؟ این دو دولت بر اساس قرارداد ۱۹۱۵ ایران را به دو قسمت تقسیم کردند؛ نیمه ی شمالی متعلق به روسیه و نیمه ی جنوبی سهم انگلستان شد.
۴۹. در جریان جنگ جهانی اول دولت موقت ملی چرا، توسط چه کسانی و در کجا تاسیس شد؟ با نزدیک شدن ارتش روسیه به تهران، شماری از ملیون، شامل برخی از نمایندگان مجلس شورای ملی، وزیران و شخصیت های مذهبی به کرمانشاه مهاجرت و دولت موقت ملی را در آن شهر تأسیس کردند.
۵۰. چرا دولت موقت ملی در جریان جنگ جهانی اول در کرمانشاه سقوط کرد؟ به دنبال شکست سپاه عثمانی از نیروهای متفقین، دولت موقت فروپاشید و اعضای آن پراکنده شدند.
۵۱. در جریان جنگ جهانی اول چه مقاومت هایی در برابر اشغال گران در نقاط مختلف ایران صورت گرفت؟ دلاور مردان تنگستانی و دشتستانی به فرماندهی رئیسعلی دلواری و مردم کازرون به رهبری ناصر دیوان کازرونی با شجاعت و شهامت در مقابل نیروهای انگلیسی نبرد کردند و ضربه های سنگینی به آنان وارد آوردند. عشایر عرب خوزستان نیز در «نبرد جهاد» غیورانه با قوای بیگانه جنگیدند.
۵۲. جنگ جهانی اول چه تأثیری بر مردم ایران داشت؟ این جنگ موجب قحطی بزرگی شد که در نتیجه ی آن عده ی زیادی از ایرانیان به سبب گرسنگی، سوء تغذیه و بیماری های ناشی از آن به طرز دلخراشی جان دادند.
۵۳. جنگ جهانی اول و اشغال ایران چه نتایجی داشت؟ ۱- ویرانی اقتصادی و تلفات گسترده ی انسانی ۲- تزلزل و بی ثباتی دولت مرکزی ۳- تعطیلی مجلس شورای ملی ۴- تضعیف بیشتر نظام مشروطه.
۵۴. در اواخر جنگ جهانی اول چه حادثه ای باعث شد دولت بلشویکی این کشور نیروهای خود را از ایران فراخواند؟ پیروزی انقلاب روسیه.
۵۵. پس از خروج نیروهای روسی از ایران در جنگ جهانی اول، انگلیسی ها دست به چه اقدامی زدند؟ انگلستان با تقویت واحدهای نظامی خود، علاوه بر نواحی جنوبی، مناطقی از نیمه ی شمالی ایران را نیز اشغال کرد.
۵۶. اوضاع ایران در اواخر جنگ جهانی اول چگونه بود؟ در آن زمان حکومت ایران در نهایت ضعف و انحطاط سیاسی و اقتصادی به سر می برد. دولت مرکزی توان اعمال حاکمیت در بسیاری از مناطق کشور را نداشت. برخی از سران ایلات و حاکمان محلی نافرمانی می کردند و شورش هایی در گوشه

مجموعه سوالات تشریحی تاریخ (۳) دوازدهم انسانی از درس ۱ تا ۶ - تهیه کننده: مهرا ن زنگنه سرگروه تاریخ ایذه - مهر ماه ۱۳۹۷

و کنار مملکت در حال شکل گیری بود. از نظر اقتصادی نیز دولت در تنگناهای شدید قرار داشت و برای تأمین بخش عمده ای از مخارج روزمره ی خود نیازمند دریافت پول از انگلستان بود.

۵۷. چرا انگلیسی ها قرارداد ۱۹۱۹ را با ایران منعقد کردند؟ انگلیسی ها برای تحکیم نفوذ و سلطه ی پایدار و تأمین منافع درازمدت خود در ایران قرارداد ۱۹۱۹ را با دولت و ثوق الدوله منعقد کردند.

۵۸. مفاد قرارداد ۱۹۱۹ چه بود؟ به موجب قرارداد ۱۹۱۹ ، اداره ی امور دارایی و برخی دیگر از ادارات و وزارتخانه های ایران در اختیار انگلستان قرار می گرفت؛ مسئولیت تجدید سازمان و ایجاد ارتش یکپارچه ی ایران و تأمین اسلحه و تدارکات آن به افسران انگلیسی داده می شد. در عوض انگلستان متعهد می شد که وامی را در اختیار دولت ایران قرار دهد تا تحت نظارت کارشناسان انگلیسی هزینه شود.

۵۹. پس از امضای قرارداد ۱۹۱۹ چه واکنش هایی به آن صورت گرفت؟ قرارداد ۱۹۱۹ با مخالفت گسترده و شدید شخصیت های ملی، سیاسی و مذهبی، گروه ها و احزاب گوناگون در سرتاسر کشور روبه رو شد. مخالفان با برگزاری نشست ها، ایراد سخنرانی و نشر اعلامیه و شب نامه مخالفت خود را با این قرارداد نشان دادند. آیت الله سید حسن مدرس یکی از جدی ترین این مخالفان بود.

۶۰. دولت و ثوق الدوله در برابر اعتراضات نسبت به قرارداد ۱۹۱۹ چه اقداماتی انجام داد؟ علاوه بر دفاع از قرارداد در مجامع سیاسی و نشریات، به سرکوب مخالفان پرداخت و تعدادی از آنان را زندانی و تبعید کرد.

موفق باشید - زنگنه - مهر ماه ۱۳۹۷